
WYDAWNICTWA

Anna Gruca
Instytut Studiów Informatycznych
Uniwersytet Jagielloński
ORCID: 0000-0001-6530-9779

BHW 39/2018
ISSN 1233-2224
DOI: 10.14746/bhw.2018.39.11

Bibliografia historii wychowania, szkolnictwa i myśli pedagogicznej w Polsce za rok 2017 (z uzupełnieniami za lata poprzednie)

Wstęp

Bibliografia rejestruje monografie, artykuły z czasopism i prac zbiorowych, wydane w 2017 roku oraz pozycje z lat wcześniejszych, które nie zostały ujęte w poprzednich częściach bibliografii, publikowanych na łamach *Biuletynu Historii Wychowania* od 2002 roku. Nie uwzględniono recenzji, opublikowanych w 2017 roku, a dotyczących publikacji zarejestrowanych we wcześniejszych częściach bibliografii. Bibliografia ma układ według podanego niżej schematu. W poszczególnych działach i poddziałach (z wyjątkiem poddziału 5. Szkoły wyższe w Dziale III, gdzie zastosowano układ według nazw szkół oraz poddziału 2. Poszczególne biografie w Dziale IV, w którym pozycje ułożone zostały według nazwisk osób) zastosowano układ alfabetyczny według haseł autorskich lub tytułowych. Opisy w razie potrzeby zostały uzupełnione adnotacjami, a w przypadku prac zbiorowych wyszczególniono składające się na nie artykuły, dotyczące historii oświaty i wychowania.

Schemat układu bibliografii:

- I. Opracowania ogólne. Bibliografie
- II. Rozwój oświaty, wychowania i myśli pedagogicznej
 1. Opracowania ogólne
 2. Okres do 1795 roku
 3. Okres 1795–1918
 4. Okres 1918–1939
 5. Okres 1939–1945
 6. Okres 1945–1989
 7. Okres 1989–2017
 8. Oświata polonijna
- III. Dzieje szkół różnych stopni

1. Szkoły podstawowe i zakłady wychowawcze
2. Szkoły ponadpodstawowe ogólnokształcące
3. Szkoły zawodowe
4. Zakłady kształcenia nauczycieli (z wyjątkiem szkół wyższych)
5. Szkoły wyższe
- IV. Biografie
 1. Zbiory życiorysów
 2. Poszczególne biografie
- V. Dzieje oświaty pozaszkolnej
 1. Oświata dorosłych
 2. Biblioteki
- VI. Dzieje ruchu nauczycielskiego
 1. Opracowania ogólne
 2. Pamiętniki nauczycieli
- VII. Organizacje młodzieżowe
 1. Harcerstwo
 2. Inne

I. OPRAWOWANIA OGÓLNE. BIBLIOGRAFIE

1. BOUŻYK Maria M[ałgorzata]: Patriotyzm w ujęciu Jacka Woronieckiego [1878–1949]. Podpowiedzi dla współczesnej pedagogiki. *Forum Pedagogiczne*. 2017 [nr] 2 s. 197–208.
2. BOUŻYK M. M.: Problematyka filozoficznych podstaw pedagogiki w sporze Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL w marksizmem. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 63–80.
3. CHMIELEWSKI Witold: 70 lat „Przeglądu Historyczno-Oświatowego”. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 9–23.
4. CIAŻELA Andrzej: Polska pedagogika wychowania dla alternatywnej cywilizacji humanistycznej w latach 1947–2017. *Zeszyty Naukowe – Politechnika Śląska. Organizacja i Zarządzanie*. Z. 112: 2017 s. 95–108.
5. DORMUS Katarzyna: Stanisław Lempicki [1886–1947] i lwowskie środowisko historyków wychowania. [W:] *Przedwojenny Lwów i jego uczeni. Sylwetki, działalność naukowa, osiągnięcia*. Pod red. Sławomira Dorockiego i Pawła Brzegowego. Kraków 2016 s. 9–27.
6. EDMUND Bojanowski, bł.: Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. Red. Maria Loyola Opiela. Lublin 2016 Episteme ss. 495. (Biblioteka Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL Jana Pawła II; nr 11).
7. FALKOWSKA Joanna, Grabowska-Pieńkosz Dorota: Myśl pedagogiczna w badaniach naukowych toruńskich historyków wychowania. *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 27–46.
8. FALKOWSKA J., Grabowska-Pieńkosz Dorota: Sprawozdanie z sympozjum pt. „Polska myśl pedagogiczna II połowy XX wieku i początków XXI wieku. Stan badań – kierunki poszukiwań – projekty badawcze”, Toruń, 6 grudnia 2016 roku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 231–234.
9. GOLA Beata, Pauluk Dorota: III Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej „Kierunki rozwoju myśli i praktyki pedagogicznej w Polsce lat 1939–2016”, Kraków, 3 kwietnia 2017 roku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 235–237.
10. GRUCA Anna: Bibliografia historii wychowania, szkolnictwa i myśli pedagogicznej w Polsce za rok 2016 (z uzupełnieniami za lata poprzednie). *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 183–242.
11. GUMUŁA Teresa, Nowak Joanna: Bibliografia zawartości „Przeglądu Historyczno-Oświatowego” za lata 2007–2017. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 239–282.
12. HISTORIA wychowania na przełomie XX i XXI wieku. Kontynuacje i nowe wyzwania. Red. Teresa Gumuła. Kielce 2017 Kieleckie Tow. Nauk. ss. 340, il.
Treść: Gumuła T.: Przedmowa s. 9–13; Cz. I. Historia wychowania na przełomie stuleci: Michalski Grzegorz: Kierunki badań i osiągnięcia naukowe Eugenii Podgórskiej (1914–2006) s. 17–33; Michalska Iwonna: Główne obszary historyczno-pedagogicznych badań Tadeusza Jałmużny (1939–2006) s. 35–50; Falkowska Joanna: Historia wychowania w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w latach 2000–2015. Instytucjonalizacja – badanie – nauczanie s. 51–66; Grzybowski Romuald: Gdańska historia wychowania w pierwszym piętnastolecu XXI wieku. Szkic do portretu s. 67–97; Magiera Elżbieta: Badania historyczno-pedagogiczne

w Uniwersytecie Szczecińskim s. 99–126; Piskurewicz Jan: Historia wychowania w ćwierć wieku później. Na marginesie glosy Czesława Majora i artykułu Ireny Szybiak o nauczaniu historii s. 127–134; Młynarczyk-Tomczyk Anita: „Wychowankowie Uniwersytetu Jagiellońskiego w służbie Narodu i Państwa”. Obchody 600-lecia założenia Akademii Krakowskiej (1964 r.) w wybranych zagadnieniach s. 135–155; Gumuła Teresa: Przemiany szkolnictwa polskiego po II wojnie światowej 1944–1961 – zmiany strukturalne oraz ideowo-wychowawcze. Przyczynek do badań s. 157–197; Kaliszewska Małgorzata: Myśl pedagogiczna Celestyna Freineta w polskich badaniach naukowych w latach 1957–2016. Między teorią a praktyką s. 199–217; Błaszczak Iwona: Historia edukacji ustawicznej dorosłych w ruchu polskich uniwersytetów ludowych s. 219–238; Cz. II. Wybrane kierunki badań w edukacji współczesnej: s. Przygoda Anna: Więzy kulturowe w rodzinie wielopokoleniowej – pedagogiczne badania podłużne s. 241–251; Kaliszewska Małgorzata: Echa wojennych przeżyć w pedagogice Celestyna Freineta. (Z perspektywy epistemologii M. Foucaulta) s. 253–269; Zawadzka Bożena, Srokosz Waław: Fair play i edukacja olimpijska w obronie humanistycznych wartości sportu – w ujęciu Profesora Stefana Wołoszyna s. 271–281; Żeber-Dzikowska Ilona: Nauczyciel w globalizującej przestrzeni s. 283–295; Pierścińska-Maruszewska Aneta: Stereotypy i wyzwania związane z kształceniem ustawicznym na przykładzie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim s. 297–304; Bugajska-Jaszczołt Beata, Czajkowska Monika: Uczeń uzdolniony matematycznie wyzwaniem dla nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej s. 305–321; Łączek Tomasz: Sukces życiowy młodzieży akademickiej jako kategoria pedagogiki społecznej s. 323–333.

13. HOROWSKI Jarosław: Pedagogika neotomistyczna w Polsce w XX wieku. Od koncepcji wychowania do teorii wychowania. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 45–61.

14. KOSTKIEWICZ Janina: Patriotyzm. O różnorodności jego ujęć teoretycznych i praktycznej obecności w pracy wychowawczej zmarłych wstańców przed rokiem 1939. *Paedagogia Christiana*. 2017 [t.] 2 s. 109–131.

15. KOTALA Michał: Koncepcja ochrony bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 181–190.

16. KOZIK Tomasz: Postawa historiograficzna wielkopolskich historyków harcerstwa. Wyszki 2017 Altmedia ss. 56.
Lata 1911–2010.

17. KRASNODEBSKI Mikołaj: Filozofia edukacji Edmunda Bojanowskiego w perspektywie XIX-wiecznej filozofii polskiej oraz filozofii klasycznej. *Zeszyty Naukowe KUL*. R. 60: 2017 nr 4 s. 109–123.

18. KUROWICKA Ewelina: Zabawa dziecka w wieku przedszkolnym w koncepcji pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 205–215.

19. LEŻAŃSKA Wiesława: Wizerunek nauczyciela wczesnej edukacji w pedagogice Anieli Szycówny (1869–1921). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 23–38.

20. LOYOLA Opiela Maria: Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. Założenia i realizacja projektu badawczego. *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 63–84.

21. ŁUCZYŃSKI Andrzej: Osoba i myśl pedagogiczna bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871] w perspektywie współczesnych wyzwań edukacyjnych. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 115–130.

22. MÓŁKA Janusz: Obecność myśli pedagogicznej w polskiej katechezie. *Paedagogia Christiana*. [Nr] 40: 2017 [z.] 2 s. 211–226.
Od lat 50. XX w., gł. jednak w l. 1971–1999.

23. MURAWSKA Ewa: Ojciec polskiej pedeutologii naukowej – Jan Władysław Dawid [1859–1914]. (Re)interperetacja poglądów. *Edukacja w Dyskursie*. Nr 4: 2016 s. 7–20.
24. PANKOWSKA Krystyna: Rozwój polskiej teorii wychowania estetycznego. Prekursorzy i twórcy. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 4 s. 41–55.
Po 1945 r.
25. POGODA-KOŁODZIEJAK Adrian: Jan Amos Komeński – prekursor nowożytnej pedagogiki. [W:] Dialog kultur. Studia nad literaturą, kulturą i historią. Prace ofiarowane profesorowi Tomaszowi G. Pszczółkowskiemu z okazji 65 urodzin. Pod red. Anny Warakomskiej, Anny Górajek, Michała Jamiolkowskiego, Anny Damięckiej-Wójcik. Warszawa 2016 s. 737–745.
26. POGORZELSKA Marzanna: A hundred years of the project method in Poland. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: 2017 s. 145–153.
27. RADZISZEWSKA Maria: Wyjazd studyjny polskich historyków wychowania do Rumunii. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 169–174.
11–18 VI 2017 r.
28. RUTKOWIAK Joanna: Towarzystwo naukowe w trudnych czasach. Esej na 35-lecie Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. *Ars Educandi*. T. 14: 2017 s. 11–37.
29. SADOWSKA Katarzyna: Dwudziestowieczne i współczesne polskie piśmiennictwo na temat dziecka od lat trzech – dziecko „na tle” żłobka, żłobek „na tle” dziecka (wprowadzenie do problemu). *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 121–131.
30. SAJDAK-MICHNOWSKA Eulalia: Koncepcja organizacyjno-programowa gimnazjum w poglądach Antoniego Dobrowolskiego [1872–1954]. *Zeszyty Naukowe Koszalińskiej Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych*. Z. 12: 2013 s. 163–167.
31. STARNAWSKI Witold: Paradygmat humanistyczny w pedagogice. *Studia Pedagogiczne*. T. 27: 2016 s. 11–24.
32. STĘPKOWSKI Dariusz: III Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej „Kierunki rozwoju myśli i praktyki pedagogicznej w Polsce lat 1939–2016” (Kraków, 3 kwietnia 2017 roku). *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 250–255.
33. SUHOMLIN'SKA Ol'ga Vasilvna] Sukhomlynska Olga: Ukrainian and Polish pedagogical influences in the historical dimension. The case of Vasyl Sukhomlynskyi. *Annales UMCS*. Sec. J: Paedagogia-Psychologia. Vol. 29: 2016 [nr] 2 s. 133–138.
Vasilij Aleksandrovic Sumlinskij (1918–1970); l. 50.–60. XX w.
34. SURMA Barbara: Sviluppo e ricezione dell'idea di educazione montessoriana In Polonia. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 180–195.
XX–XXI w.
35. SYCHTA Stefania: Uniwersyteckie księgi immatrykulacyjne w zbiorach Biblioteki Gdańskiej. Bibliografia. *Libri Gedanenses*. T. 33: 2016 s. 97–124.
36. SZAFRAŃSKI Mateusz: Sprawozdanie z sympozjum pt. „Polska myśl pedagogiczna II połowy XX wieku i początku XXI wieku. Stan badań – kierunki poszukiwań – projekty badawcze” (Toruń, 6.12.2016). *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 137–140.

37. SZTABA Mariusz: Filozoficzna interpretacja integralnej pedagogiki przedszkolnej bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 51–66.
38. SZULAKIEWICZ Władysława: Bogdana Nawroczyńskiego (1882–1974) zasługi w awansie akademickim pedagogiki – opiniotwórczy głos uczonego. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 88–104.
39. SZULAKIEWICZ W.: Nauczyciele i ich edukacja. W kręgu idei lwowskiej pedeutologii. Toruń 2017 Wydaw. Nauk. UMK ss. 337, il.
Współwyd.: Machczyńska Antonina: Wybór pism; Mańkowski Bolesław: Wybór pism. A. Machczyńska (1837–1919), B. Mańkowski (1852–1921).
Rec.: Chmielewski Jan: *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: s. 183–185.
40. SZUPPE Paweł: Prace dyplomowe, licencjackie, magisterskie inspirowane myślą pedagogiczną Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 251–257. Bibliografia.
41. ŚLEZIŃSKI Krzysztof: Dydaktyka ogólna i dydaktyki szczegółowe w polskiej myśli pedagogicznej – analiza wybranych problemów. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 83–93.
42. ŚLĘCZKA Ryszard: Myśl pedagogiczna prezentowana na łamach „Ruchu Pedagogicznego” w latach 1918–1939. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 89–102.
43. ŚPICA Paweł: Subject of research conducted by the employees of the Department of History of Science, Education and Upbringing of the Institute of Pedagogy at the University of Gdańsk. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: s. 175–182.
44. WIERZBICKI Mirosław Stanisław: Nauczyciel-wychowawca w instytucjach salezjańskich. O projekcie badań pedeutologicznych. *Acta Univeristatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 85–103.
45. WIERZBICKI M. S., Nadzyea Serafina: Wychowawca i jego rola w ujęciu Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 101–114.
46. WRÓBLEWSKA Urszula: Gromadzenie i ochrona źródeł szkolnych. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 37–52.

II. ROZWÓJ OŚWIATY, WYCHOWANIA I MYŚLI PEDAGOGICZNEJ

1. Opracowania ogólne

48. AUSZ Mariusz: Szkoły pijarskie na terenie Białorusi. *Studia Białorutenistyczne*. [T.] 11: 2017 s. 11–27.
Lata 1718–1944.
49. BABICKA-WIRKUS Anna: Problematyka szkoły wyższej na łamach „Rocznika Pedagogicznego”. *Studia z Teorii Wychowania*. T. 8: 2017 nr 4 s. 55–89.
Lata 1974–2017.

50. BIEŚ Andrzej Paweł: Sprawozdanie z konferencji naukowej „Nauczyciele: zasłużeni, niedoceniani, zapamiętani”, Kraków 19–20.09.2017. *Studia Paedagogica Ignatiana*. Vol.: 20 2017 [nr] 4 s. 141–147.

51. BOJKOWSZCZYŻNA Zachodnia wczoraj, dziś i jutro. T. 1.. Red. Jacek Wolski. Warszawa 2016 PAN. IGiPZ ss. 803, nlb. 3, il.

Z treści: Augustyn Maciej: Historia oświaty i wychowania s. 755–787.

52. CIESIELSKA Danuta, Szczepański Jerzy: Szkolny podręcznik do matematyki z perspektywy czterdziestu lat 1975–2015. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 101–122.

53. CWYNAR Ludwik, Harbus Zbigniew, Musiał Henryk: Historia oświaty w powiecie łobeskim. 70-lecie pierwszej polskiej matury. Łobez 2017 Pow. Łobeski ss. 468, il. (Z Dziejów Ziemi Łobeskiej).

54. DĄBROWA Górnicza. Monografia. T. 3: Dzieje miasta. Cz. 1. Red. Kazimierz Miroszewski, Arkadiusz Rybak, Andrzej J. Wójcik, Zygmunt Woźniczka. Dąbrowa Górnicza 2016 Muzeum Miej. „Szttygarka” ss. 686, nlb. 2, tabl. 35, il., mapy + dysk optyczny (CD).

Z treści: Rybak Arkadiusz: Szkolnictwo elementarne na terenie Dąbrowy Górniczej w XIX wieku s. 271–288; Glimos-Nadgórska Anna; Oświata i szkolnictwo w Dąbrowie Górniczej [okres międzywojnia] s. 547–577.

55. DORMUS Katarzyna, Włoch Anna, Wojniak Justyna: Edukacja kobiet, kobiety w edukacji. Szkice historyczno-pedagogiczne. Kraków 2017 Impuls ss. 171.

Rec.: Kula Ewa, *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 337–340.

56. DZIECKO. Literatura, sztuka, język. Pod red. Romana Starza. Kielce 2016 Inst. Filol. Pol. UJK ss. 461, il.

Z treści: Benicka Anna: Orcio i Tadzio – cudownych dzieci utracone dzieciństwo s. 11–22; Rąbkowska Ewelina: Kiedy znów jestem dzieckiem – kategoria dzieciństwa w polskiej współczesnej prozie wspomnieniowej (1987–2014) s. 189–202; Wójcik Wiesława Teresa: Wierność pamięci. Szoa w perspektywie dziecka s. 243–263; Rypel Agnieszka: Dziecko w czasie przelomu – obraz młodocianych mieszkańców Pomorza w „Dzienniku Bydgoskim” z roku 1920 s. 422–444; Wiśniewska Halina: Nazwy dzieci i młodzieży w słowniku Grzegorza Knapiusza (1643) s. 445–456; Walewander Edward: Dziecko w czasach II wojny światowej (na marginesie książki „Wojenne dzieciństwo. Wspomnienia” [Lublin 2014]) s. 458–461.

57. DZIECKO w historii – w kręgu kultury chrześcijańskiej. Red. Elwira J. Kryńska, Agnieszka Suplicka, Urszula Wróblewska. Białystok 2017 Wydaw. Uniw. w Białymstoku ss. 510, tabl. 1, il.

Treść: Kryńska Elwira J.: Refleksje nad historią dzieciństwa w kontekście Chrztu Polski i idei wychowania chrześcijańskiego s. 17–31; Szulakiewicz Władysława: Problem kształcenia charakteru dzieci. Analiza wybranych koncepcji II połowy XIX i początków XX wieku s. 35–46; Grabowska-Pieńkosz Dorota: Problematyka edukacyjna dziecka w programie działalności Towarzystwa Pedagogicznego s. 47–60; Walewander Edward: Dziecko w opcji życiowej Janusza Korczaka s. 61–63; Solińska-Pobralaska Nella: Recepcja metody samorządowej Janusza Korczaka w okresie międzywojnia w pracy łódzkiego domu wychowawczego dla sierot s. 64–75; Frączczak Dorota: Nowatorskie dokonania oświatowo-kulturalne ks. Wacława Blizińskiego w środowisku wiejskim w latach 1900–1939 s. 76–92; Michalska Iwonna: Wychowanie dziecka na przełomie XIX i XX wieku w przekazie śląskiego periodyku „Rodzina” s. 93–105; Michalski Grzegorz: Popularyzowanie wiedzy o dziecku i jego wychowaniu w publicystyce Izy Moszczeńskiej z lat 1893–1905 na łamach „Przeglądu Pedagogicznego” s. 106–118; Stawoska-Jundziłł Bożena: Socjalizacja dzieci przez ubiór: społeczne normy, zwyczaje kulturowe (wybrane zagadnienia – aspekt historyczny) s. 121–133; Dolata Elżbieta: Dziecko w rozważaniach higienistów galicyjskich z przełomu XIX i XX wieku s. 134–151; Smolarczyk Andrzej: Stan zdrowotny i higieniczny uczniów szkół powszechnych w województwie wileńskim w okresie międzywojennym s. 152–168; Bugajska-Więcławaska Joanna: Założenia i kondycja higieny szkolnej w okresie międzywojennym s. 169–179;

Dobrowolski Jarosław: Działalność edukacyjna klasztoru OO. Bazylianów w Supraślu (XVII–XVIII wiek) s. 183–197; Ausz Mariusz: Gimnazjum Handlowe Księży Pijarów w Lidzie w latach 1929–1939 jako przykład tolerancji religijnej s. 198–218; Suplicka Agnieszka: Uczniowie białostockich szkół powszechnych w II Rzeczypospolitej s. 219–232; Boguszewska Anna: Tematyka książki polskiego dziecka w okresie międzywojennym s. 233–247; Burzyńska-Wentland Lidia: Osobisty i szkolny wymiar życia uczniów ze środowisk wiejskich we wspomnieniach nauczycieli okresu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej s. 248–264; Kamilewicz-Rucińska Danuta: Wpływ metody wychowania na rozwój intelektualny – na podstawie dokumentu ALPHABET s. 265–278; Miłkowska Wioletta: Chór w szkole jako sposób kształtowania wrażliwości artystycznej dzieci i młodzieży s. 279–290; Rynio Alina: Odpowiedzialność rodziców za religijno-moralne wychowanie dziecka w rodzinie. Tradycja i współczesność s. 293–311; Falkowska Joanna: Powinność rodziców w wychowaniu dzieci. Rozważania Zofii Kowerskiej (1845–1929) s. 312–323; Zagrodzka Alicja: Sytuacja dziecka w kryzysie małżeńskim rodziców – fenomen Wspólnoty Trudnych Małżeństw SYCHAR [zał. 2003] s. 324–332; Balukiewicz Małgorzata: Z wojennego kajetu lwowskiego dziecka. Opieka nad dzieckiem we Lwowie w okresie I wojny światowej s. 335–349; Sosnowska Joanna: Inicjatywy pomocowe na rzecz łódzkich dzieci w latach Wielkiej Wojny (194–1918) s. 350–365; Galek Czesław: Los dzieci Zamojszczyzny w czasie okupacji niemieckiej s. 366–379; Parzyszek Magdalena: Dziecko – istotą dotkniętą niedolami zmiennych czasów s. 380–389; Barnaś-Baran Ewa: Opieka, wychowanie i kształcenie ubogich dzieci w towarzystwach dobroczynności I połowy XIX wieku s. 393–410; Samsel Agata: Kierunki i formy pomocy dziecku w II Rzeczypospolitej s. 411–432; Wróblewska Urszula: Stacje Opieki nad Matką i Dzieckiem jako jedna z form działalności Polskiego Komitetu Opieki nad Dzieckiem w II Rzeczypospolitej (zarys problemu) s. 433–443; Markiewicz Hanna: Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności i jego działalność na polu opieki nad dzieckiem w latach 1941–1944 s. 444–453; Kalisz Łukasz: Salezianie i ich opieka nad dzieckiem w Supraślu (1936–1950) s. 454–463; Kulbaka Jacek: Niepełnosprawni (oś) w historii europejskiej i kulturze polskiej (w średniowieczu i na początku ery nowożytnej) s. 464–477; Czarnecka Iwona: Opieka nad dzieckiem w świetle artykułów zawartych na łamach „Świata Głuchych” i „Świata Ciszy” organu prasowego Polskiego Związku Głuchych s. 478–494; Grochowski Leonard: Problematyka mauzoleum nagrobnych pierwszych polskich władców w świetle działań ks. Teofila Wolickiego, Arcybiskupa Metropolity Gnieźnieńskiego i Poznańskiego 1816–1825-(1828–1829) s. 497–506.

58. DZIEJE Koszalina. T. 2: Po 1945 roku. Pod red. nauk. Bogusława Polaka. Koszalin 2016 Koszalińska Bibl. Publ. im. Joachima Lelewela; przy współpr. AP; Muzeum ss. 495, nlb. 1, il.

Z treści: Polak Michał: Oświata i nauka [w l. 1945–2015] s. 383–439.

59. DZIEJE Pułtusza. T. 1: Do 1795 roku. Red. nauk. Henryk Samsonowicz, Radosław Lolo. Pułtusk 2016 Akad. Humanist. im. A. Gieysztora ss. 463, il. Akad. Humanist. im. Aleksandra Gieysztora, Akademickie Tow. Edukacyjno-Nauk. Atena.

Z treści: Żebrowski Tadeusz: Pułtuski kościół, kapituła i szkolnictwo w okresie średniowiecza i pierwszej połowy XVI wieku s. 103–146; Lolo Radosław: Oświata i kultura w Pułtusku w epoce staropolskiej s. 335–360.

60. DZIEJE zabawek dziecięcych na ziemiach polskich do początku XX wieku. Wrocław 2016 Chronicon ss. 471, il.

Treść: Żołędź-Strzelczyk Dorota: Zabawka – Zagadnienia wprowadzające s. 11–60; Gomułka Izabela: Zabawka – Zapatrywania teoretyczne od XVI do początku XX wieku s. 61–104; Kabacińska-Luczak Katarzyna: Zabawka – Wytwórstwo i dystrybucja s. 105–172; Nawrot-Borowska Monika: Zabawka – Leksykon s. 173–435.

Rec.: Wałęga Agnieszka, *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: s. 177–181.

61. FALKOWSKA Joanna: Sprawozdanie z konferencji naukowej „Nauczyciele. Zasłużeni – niedocenieni – zapamiętani”. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 228–231.

Kraków, 19–20 IX 2017 r.

62. FALKOWSKA J.: Sprawozdanie z konferencji naukowej nt. „Nauczyciele. Zasłużeni – niedocenieni – zapamiętani”. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 243–246.

63. GŁODNE dzieci w Polsce. Red. Czesław Kępski. Lublin 2011 Wydaw. KUL ss. 499, il.
Z treści: Kępski C.: Głodne dzieci w Polsce s. 15–27; Pyrzyk Ireneusz: System opieki nad dzieckiem w Polsce w okresie transformacji systemowej s. 29–52; Surdacki Marian: Początki opieki nad dziećmi w Europie i w Polsce s. 273–290; Szylar Anna: Działalność wychowawczo-edukacyjno-opiekuńcza siostr augustianek w Krakowie do schyłku XIX wieku s. 291–307; Gach Piotr Paweł: Głodne dzieci polskie w Królestwie Polskim pod koniec XIX wieku s. 309–353; Stawiak-Ososińska Małgorzata: Obraz głodnego dziecka polskiego z początku XX wieku w pracach Eugeniusza Sokołowskiego s. 355–368; Krasuska Olga: Przemiany w prawie rodzinnym i w prawie opiekuńczym w Polsce w latach 1918–2007 s. 381–399; Mazur Jolanta: Głodne dzieci polskie podczas drugiej wojny światowej s. 401–423; Walewander Edward: Ubogie i głodne dzieci potrzebujące pomocy na Lubelszczyźnie podczas drugiej wojny światowej s. 425–440; Winiarz Adam: Polonia mandżurska wobec biednych i opuszczonych dzieci s. 441–452.
64. GOŁDYN Piotr: Obrazki z dziejów oświaty w Wielkopolsce Wschodniej. Z. 3. Kalisz 2017 Kaliskie tow. Przyj. Nauk ss. 129, il.
65. GRUŻLEWSKA Anna: Edukacja żydowskich dzieci w Dzierżoniowie w XIX i XX w. *Bibliotheca Bielaviana*. [R. 6:] 2014 [dr.:] 2015 s. 11–24.
66. HASZYŃSKA Sabina: Wspólna edukacja katolików i ewangelików w Ostrzeszowie w latach 1802–1939 – rys historyczny. *Czas Przeszły*. T. 2: 2015 nr 1/2 s. 47–90.
67. JAKUBIAK Krzysztof: Polskie tradycje edukacji domowej. *Studia Paedagogica Ignatiana*. Vol.: 20 2017 [nr] 3 s. 19–30.
68. JANUSZ Małgorzata, Nowakowski Andrzej: Stronie. Dzieje oświaty na tle historii wsi. Od średniowiecza po rok 2016. Rzeszów 2016 RS Druk ss. 148, nlb. 1, il., mapa.
69. KOBYLANY. Księga jubileuszowa wsi wydana w 750-lecie jej istnienia. Materiały oprac. i zebrała Lidia Jakięła; współpr. Anna Głowa-Solińska. Kobylany 2016 Komitet Organizacyjny 750-lecia Kobylan ss. 140, il.
Z treści: Oświata i działalność społeczna na przestrzeni lat s. 49–88.
70. KROWICKI Stanisław Ludwik: Do Klio frontem. O edukacji młodzieży w dawnej Polsce i Litwie. (Wybór artykułów publicystycznych). Warszawa 2015 Warszawska Firma Wydaw. ss. 326. XVI–XXI w.
71. ŁAPOT Mirosław: Od szkoły rabinów do kursów hebrajskich we Lwowie (1828–1939). *Kwartalnik Historii Żydów*. [R. 16:] 2016 nr 4 s. 827–843.
72. ŁUKASIEWICZ Dariusz: Oświecenie a edukacja. Szkolnictwo niższe i średnie w Prusach i Polsce w latach 1701–1806. *Czas Przeszły*. T. 3: 2016 nr 1/2 s. 101–117.
73. MACHURA Krzysztof: Historia oświaty w Pińczycach. *Zeszyty Myszkowskie*. Nr 4: 2017 s. 163–180.
74. MARKIEWICZ Hanna: Obraz społeczności akademickiej i jej kultury we wspomnieniach z XIX i XX wieku. *Studia Pedagogiczne*. T. 28: 2016 s. 85–100.
75. MŁYNARCZYK-TOMCZYK Anita: Wydarzenia węgierskie 1956 roku w historiografii polskiej i w szkolnej edukacji historycznej z lat 1956–2016. *Almanach Historyczny*. T. 19: 2017 s. 231–252.
76. MONOGRAFIA Skawiny. 650 lat tradycji. Praca zbiorowa. Red. prowadzący Magdalena Turkawska. Wyd. 2. popr. Skawina-Zakrzów 2016 Urząd Miasta i Gm.; Promo ss. 452, il.
Z treści: Historia oświaty. Oprac. Anna Kudela s. 291–323.
Wyd. 1. 2014.

77. NAZARUK Bazyli: Oświata ukraińska na Warmii i Mazurach w kontekście całokształtu systemu nauczania języka ukraińskiego w Polsce – dzieje, stan obecny i perspektywy. [W:] *Kultura Ukraińców na Warmii i Mazurach. Tradycja i współczesność*. (Studium etnologiczno-kulturowe). Red. nauk. Yaroslava Konieva. Olsztyn 2016 s. 121–135.

78. ORCZYK Adam: *Kształcenie i wychowanie w seminariach duchownych od XVI do połowy XX wieku*. Sandomierz 2017 Wydaw. Diec. i Drukarnia ss. 443.

79. ORDYŁOWSKI Marek, Szymański Leonard: *Problemy higieniczno-zdrowotne i edukacja fizyczna w polskiej myśli medycznej i pedagogicznej oraz praktyce oświatowej od średniowiecza po I wojnę światową*. Wrocław-Trzebnica 2016 Dolnośląska Szkoła Wyższa; „eRka-Print” Roman Kolasa ss. 333, il.

80. OSÓBKA Krzysztof: *Historia autyzmu od baśni i legend po badania genetyczne – laboratorium budowy mitów w nauce*. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 93–119.

81. PAWLAK Małgorzata: *Historia starożytna w polskim piśmarstwie podręcznikowym. 100 lat doświadczeń*. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 73–86.

82. PIETKIEWICZ Iwona, Komorowski Antoni F., Nowakowski Krzysztof: *Szkolnictwo i uczelnie polskiej Marynarki Wojennej w latach 1922–2014*. Cz. 1. *Kwartalnik Bellona*. R. 10: 2016 nr 1 s. 134–141.

Toż. Cz. 2. *Tamże*. [R. 10:] 2016 nr 2 s. 108–118, sum.

83. **PROBLEMY** edukacji szkolnej i pozaszkolnej w regionie na przykładzie Warmii i Mazur. Red. t. Józef Górniewicz, Małgorzata Stańczak, Urszula Pulińska. Olsztyn 2017 Centrum Badań Społ. UWM ss. 229, nlb. 1, il. Centrum Badań Społ. Uniw. Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Tow. Nauk. im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. (Prace Naukowe Centrum Badań Społecznych UWM).

Z treści: Górniewicz J.: *Edukacja narodowa i regionalna – wprowadzenie w problematykę* s. 7–17; Górniewicz J.: *Szkolnictwo zawodowe na Warmii i Mazurach w dobie przemian systemu oświaty w Polsce* s. 37–50; Pulińska Urszula: *Działalność zespołów samokształceniowych nauczycieli historii w Ośrodku Dydaktyczno-Naukowym Historii w Olsztynie w latach 1949–1950* s. 51–62; Puliński Andrzej: *Otylia Teszner-Grothowa [1909–1990] nauczycielka i harcerka. Krótki szkic do biografii* s. 145–159.

84. RAKUŚ Grażyna, Żyśko Marta: *Ocalić od zapomnienia... Historia starowiejskiej oświaty i parafii*. Ustrzyki Dolne 2017 Wydaw. Barwa – Bieszczadzka Agencja Reklamowo-Wydawnicza Andrzej Szczerbicki ss. 275, nlb. 2, il.

85. SOSNOWIEC. *Obraz miasta i jego dzieje*. T. 1. Pod red. Antoniego Barciaka, Andrzeja T. Jankowskiego. Sosnowiec 2016 Muzeum w Sosnowcu ss. 978, il.

Z treści: Lusek Joanna: *Z historii szkolnictwa w Sosnowcu* s. 775–820.

86. SZULTKA Zygmunt: *Szkolnictwo wiejskie na Pomorzu Zachodnim od reformacji do początku XIX wieku*. Słupsk 2017 Wydaw. Nauk. Akad. Pomorskiej ss. 243, nlb. 1, mapy. Akad. Pomorska w Słupsku.

Lata 1590–1807.

87. SZYBIAK Irena: *Szkoła, nauczyciel, wychowanie. Wybór studiów z okazji jubileuszu 75. urodzin i wieloletniej pracy naukowej*. Red. nauk. Janina Kamińska, Adam Fijałkowski. Warszawa 2016 Wydawnictwa Uniw. Warszawskiego ss. 592, tabl. 8, il. Wydz. Pedagog. Uniw. Warszawskiego; Tow. Historii Edukacji.

XVIII–XXI w.

88. ŚLIWERSKI Bogusław: Meblowanie szkolnej demokracji. Warszawa 2017 Wolters Kluwer Polska ss. 377, il. (Kultura Szkoły).
Samorząd szkolny, 1903–2017.
89. TOMCZAK Jan: Olimpiada historyczna w okręgu łódzkim w latach 1974–2017. *Rocznik Łódzki*. T. 66: 2017 s. 63–87.
90. TOPIJ-STEMPLIŃSKA Beata: Pamięć o szkole w czasie zatrzymana. Wspomnienia Krzemiechan i Chyrowiaków. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 7–22.
Wspomnienia nośnikiem pamięci, XIX–XX w.
91. TRZCIENIECKA-SCHNEIDER Irena: Polskie podręczniki logiki w wieku XX i XXI. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 87–100.
92. UMIESZCZENI w przeszłości – pamięć w naukach pedagogicznych. Pod red. Władysława Szulakiewicza. Toruń 2016 Wydaw. Nauk. UMK ss. 162. (Pedagogika Toruńska; t. 8).
Treść: Szulakiewicz W.: Pamięć i przeszłość s. 7–11; Radziwiński Andrzej: Pamięć i brak pamięci, czyli jak manipuluje się przeszłością i współczesnością s. 13–28; Śliwerski Bogusław: Pamięć społeczna a historyczna w naukach pedagogicznych s. 29–46; Dormus Krystyna: Archiwum społeczne jako źródło wiedzy o przeszłości polskiej szkoły s. 47–61; Grabowska-Pieńkosz Dorota: Nauczyciele zaboru austriackiego w literaturze pamiętnikarskiej s. 63–79; Walasek Stefania: Pamięć o nauczycielach „kresowych” z lat II Rzeczypospolitej s. 81–93; Gołdyn Piotr: Przejawy komemoracji nauczycieli na przykładzie Wielkopolski Wschodniej s. 95–129; Ślęczka Ryszard: Szkoła Ćwiczeń Krakowskiego Pedagogium we wspomnieniach uczniów i nauczycieli s. 113–130; Magiera Elżbieta: Pionierzy szczecińskiej pedagogiki s. 131–145; Wierzbicki Mirosław: Salezjański Ośrodek Młodzieży w Trzcincu i jego wychowawcy s. 147–162.
- Rec.: Markiewicz Hanna, *Acta Universtatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 107–111.
93. VILIŪNAS Dalius: Zapomniane oblicza pedagogiki i szkół Oświecenia. Pedagogika i poezja w mariampolskiej szkole marianów w świetle źródeł rękopiśmiennych drugiej połowy XVIII i początku XIX wieku. *Ephemerides Marianorum*. [T.] 4: 2015 s. 151–183.
94. WIELKOPOLSKA i Wielkopole w dziejach polskiej edukacji. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia Zakładu Historii Wychowania na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Red. nauk. Edyta Głowacka-Sobiech, Katarzyna Kabacińska-Luczak. Poznań 2017 Wydaw. Nauk. UAM ss. 527, nlb. 1, il. UAM.
Z treści: Głowacka-Sobiech Edyta, Kabacińska-Luczak Katarzyna: Wprowadzenie s. 9–11; Jamrózek Wiesław: W pięćdziesięciolecie Zakładu Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu s. 51–65; Wybrane publikacje książkowe pracowników Zakładu Historii Wychowania s. 67–73; Wybrane projekty badawcze Zakładu Historii Wychowania s. 75–78; Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez pracowników Zakładu Historii Wychowania w latach 1997–2017 s. 79–82; Żołędź-Strzelczyk Dorota: Zagraniczne nauki i podróże Piotra Opalińskiego w świetle listów jego ojca Krzysztofa i brata Łukasza s. 85–104; Boroń Aleksandra: Batalia w Obrzycku. Atanazego Raczyńskiego okno z widokiem na historię i sztukę portugalską s. 105–118; Kamińska Janina: Związek Szkoły Polskiej w Paryżu z Karolem Libeltem s. 119–133; Kabacińska-Luczak Katarzyna: Ewaryst Estkowski (1820–1856) i Józef Chociszewski (1837–1914) twórcami elementarzyków dla dzieci wiejskich s. 135–155; Brzezińska Anna Weronika, Wróblewska Urszula: Praca naukowa, społeczna i obywatelska Antoniego Kaliny (1846–1906) s. 157–180; Massalski Adam, Kula Ewa: Nauczyciele z Wielkopolski w szkołach średnich męskich w Królestwie Polskim w latach 1833–1862; Apanel Danuta: Oświatowa, opiekuńczo-wychowawcza i społeczna działalność księdza Wacława Blizińskiego (1870–1944) s. 203–216; Sapia-Drewniak Eleonora: Wkład Wielkopolan w edukację ludności górnośląskiej w XIX i XX wieku s. 217–230; Nowak-Kulczyński Konrad: Kierownicy Katedry Pedagogiki i Dydaktyki na Uniwersytecie Poznańskim w okresie dwudziestolecia międzywojennego s. 213–256; Ratajczak Krzysztof: Szesnastowieczne

wielkopolskie libri beneficiorum jako źródło do dziejów szkolnictwa s. 259–271; Nowicki Michał: Wychowanie duchowe w poznańskich szkołach średnich okresu staropolskiego s. 273–287; Puchowski Kazimierz: Europejski rodowód konwiktów szlacheckiego w Kaliszu s. 289–309; Winiarz Adam: Szkolnictwo departamentu poznańskiego w okresie Księstwa Warszawskiego (1807–1815) s. 311–347; Głowacka-Sobiech Edyta: Wielkopolskie harcerstwo – geneza i początki działalności s. 349–358; Magiera Elżbieta: Sodaliczka Mariańska w Państwowym Gimnazjum im. Generała Józefa Wybickiego w Śremie w okresie międzywojennym s. 359–376; Gulczyńska Justyna: „Edukacja. Jest w niej ukryty skarb”. Stan edukacji instytucjonalnej w Poznaniu po zakończeniu działań wojennych w 1945 roku s. 377–392; Brenk Mikołaj: Walka z analfabetyzmem w Wielkopolsce w pierwszych latach Polski Ludowej na przykładzie wybranych gmin powiatu gnieźnieńskiego s. 393–405; Król Joanna: Udział Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w rozwoju powojennej humanistyki akademickiej w Szczecinie s. 407–426; Gromkowska-Melosik Agnieszka: Elitarne szkolnictwo średnie w Poznaniu z perspektywy jego uczniów i absolwentów. Próba egzemplifikacji s. 427–446; Jakubiak Krzysztof, Nawrot-Borowska Monika: Poznański „Dziennik Domowy” (1840–1847) – pierwsze polskie czasopismo rodzinne – o wychowaniu s. 449–474; Wałęga Agnieszka: Dziedzictwo wielkopolskiej myśli pedagogicznej w przekazie „Szkoły” (1868–1939) s. 475–489; Bednarz-Grzybek Renata: Wielkopolska i Wielkopole z perspektywy „Cpockiej Gazetki Kąpielowej” (1897–1903?) s. 491–499; Michalska Iwonna, Michalski Grzegorz: Kierunki wsparcia działalności społeczno-oświatowej w latach trzydziestych XX wieku przez poznańskie czasopismo „Oświata Pozaszkolna” (1934–1937) s. 501–523.

95. WIERZBICKI Mirosław Stanisław: Teachers-educators of Polish Salesian schools from 1898 to 1939. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: 2017 s. 45–58.

96. WIĘCEK Katarzyna Małgorzata: Status prawny nauczycieli w szkołach prowadzonych przez osoby prawne Kościoła katolickiego. Katowice 2016 Księg. św. Jacka ss. 264.
Lata 1918–2016.

97. WŁOCH Anna, Wojniak Justyna: Sprawozdanie z Konferencji naukowej „Nauczyciele. Zasłużeni – niedocenieni – zapamiętani” (Kraków, 19–20.09.2017 r.). *Acta Universtatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 440: Pedagogika. [Nr] 34/2: 2017 s. 267–275.

98. WOŹNIAK-KASPEREK Jadwiga, Franke Jerzy: Kształcenie bibliotekarzy – dzieło Aleksandra Birkenmajera i jego kontynuacja. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*. R. 61: 2016 nr 4 s. 71–83.
Lata 1923–2016.

99. WYSZCZELSKI Lech: Uczelnie wojskowe do 1945 roku. *Kwartalnik Bellona*. R. 1: 2007 nr 2 s. 103–114.
Od 1820 r.

100. ZORMANOVÁ Lucie: Polish national school system in Teschen Silesia in 17th – 19th centuries. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: 2017 s. 35–43.

101. ŻBEL Damian, Sroka Katarzyna: Historia Łodygowic. T. 3: Historia szkolnictwa na terenie gminy Łodygowice. Oprac., fot., grafika Jacek Kachel. Łodygowice 2014 Stow. Integracyjne Eurobeskidy ss. 192, il.

102. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK Dorota: Zabawki z wykopalisk przy ulicy Chmielnej 73–74 w Gdańsku. [W:] Dantiscum. T. 1. Pod red. R[oberta] Krzywdzińskiego. Gdańsk 2016 s. 455–471.

103. ŻÓLCIŃSKI Zbigniew Jan: Historyczne fundamenty wzorców ojcostwa w polskich rodzinach ziemiańskich czasów Oświecenia. *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 205–223.

104. ŻYMIERSKI Mariusz: Dzieje szkolnictwa gminy Woźniki. Woźniki 2016 OSP ss. 110, il.

2. Okres do 1795 roku

105. BIBIEWICZ Jerzy: Traktat Krzysztofa Kluka „Zwierząt domowych i dzikich, osobliwie krajowych, historii naturalnej początki i gospodarstwo” – oświeceniowy podręcznik zoologii. *Stylistyka*. [T.] 26: 2017 s. 305–320.

Lata 1779–1780.

106. BRONIARCZYK Marcin: Adama Kazanowskiego [1599–1649], marszałka nadwornego koronnego, lata szkolne i peregrynacje. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 11–26.

107. CIESIELSKA Anna Agata: Matka – rodzicielka, opiekunka, nauczycielka. Jana Amosa Komeńskiego myśl o roli kobiety w wychowaniu dziecka. [W:] *Conjux, mater, filia, soror propinqua, civis...* Kobieta na ziemi wschowskiej i pograniczu wielkopolsko-śląskim. Pod red. Marty Małkus i Kamili Szymańskiej. Wschowa-Lesno 2016 s. 357–365.

108. JAN Amos Komeński i jego korespondencja z Cyprianem Kinnerem z Elbląga 1642–1648. Transkrypcja oraz tłumaczenie ang. i pol. ze wstępem, przypisami i bibliografią William J. Hitchens, Alojzy Konior, Adam Matuszewski, John T. Young. Sheffield-Warszawa-Lesno 2017 Leszczyński Tow. Kult. ss. 271, nlb. 6, il.

Tekst równol. pol., łac., ang.

109. JANECZEK Stanisław: Komisja Edukacji Narodowej a „Encyklopedia albo Słownik Rozumowany Nauk, Sztuk i Rzemiosł”. Cz. 1: Wymiar wychowawczy. *Zeszyty Naukowe KUL*. R. 59: 2016 nr 1 s. 17–39.

Toż. Cz. 2: Wymiar dydaktyczny. *Tamże*. R. 59: 2016 nr 2 s. 3–22.

110. JANECZEK Zdzisław: Kontekst filozoficzny dydaktyki przyrodoznawstwa w szkołach Komisji Edukacji Narodowej. *Ruch Filozoficzny*. T. 73: 2017 nr 1 s. 29–52.

111. JANUSZEWSKA-WARYCH Maria: Na wybór króla żaków. Dwie krakowskie pieśni studenckie z XV wieku. [W:] *Na szlakach dwóch światów*. Studia ofiarowane profesorowi Jerzemu Hauzińskiemu. Pod red. Agnieszki Teterycz-Puzio. Słupsk 2016 s. 97–106.

112. KABACIŃSKA Katarzyna, Ratajczak Krzysztof: Peasant child during the period of profanum – educational contexts (middle ages – modern era). *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: 2017 s. 7–34.

113. [KOMENSKÝ Jan Amos]: Szkoła macierzyńska czyli Program rozumnego wychowania dzieci w pierwszych sześciu latach. Jana Amosa Komeńskiego w przekł. Karola Banzela; red. Anna Mamulska. Lesno 2017 Państw. Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego ss. 138, nlb. 5, il.

Czas powstania dzieła: 1632 r.

114. KORZO Margarita A.: „Elementa Puerilis Institutionis” (Kraków 1692) – przyczynek do historii elementarzy polskich. *Biblioteka*. Nr 20: 2016 s. 71–80.

115. KOWALCZYK Małgorzata Ewa: „To dziecko jest miłe, odważne i mądre, ale jego rodzice uczynili błąd...”. Zagraniczna edukacja Kazimierza Rzewuskiego w latach 1766–1768. [W:] *Spółeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej w epoce wczesnonowożytnej*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Krystynowi Matwijowskiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin. Pod red. Jerzego Maronia, Filipa Wolańskiego i Leszka Ziátkowskiego. Wrocław 2016 s. 261–273.

116. KUCHARSKI Adam: Parental instructions of Waclaw Rzewuski for his son Seweryn and daughters from the years 1754 an 1763/64. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: s. 107–120.
117. KULAK Teresa: Wokół problemów kształcenia „płci niewieściej” w dobie wielkiej reformy nauczania szkolnego Komisji Edukacji Narodowej (1773–1794). [W:] Społeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej w epoce wczesnonowożytnej. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Krystynowi Matwijowskiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin. Pod red. Jerzego Maronia, Filipa Wolańskiego i Leszka Ziátkowskiego. Wrocław 2016 s. 275–287.
118. LESZCZYŃSKI Rafał M[arcin]: Wychowanie religijne a wychowanie moralne w „Żywocie człowieka poczciwego” Mikołaja Reja. *Łódzkie Studia Teologiczne*. R. 25: 2016 nr 4 s. 103–114.
119. MARKIEWICZ Anna: Inkaust i pomarańcze. Wokół edukacji Adama Mikołaja Sieniawskiego z lat 1682–1683. *Klio*. R. 37: 2017 nr 1 s. 49–66.
120. MIRONOWICZ Marcin: Szkoła bracka w Brześciu w XVI wieku. *Rocznik Białkopodlaski*. T. 25: 2017 s. 9–15.
121. MROCZEK Grzegorz: Wychowanie syna w świetle testamentów Stanisława Żółkiewskiego. *Rocznik Przemyski*. T. 53: 2017 z. 1 s. 19–34.
Jana Żółkiewskiego (1591–1623).
122. NIEDŹWIEDŹ Jakub: Inkulturacja szkolnictwa jezuickiego w Polsce i na Litwie w XVI–XVIII wieku. [W:] Formowanie kultury katolickiej w dobie potrydenckiej. Powszechność i narodowość katolicyzmu polskiego. Red. nauk. Justyna Dąbkowska-Kujko. Warszawa 2016 s. 222–248.
123. NOWICKI Michał: The educational heritage of Reformation – on the 500th anniversary of Martin Luther’s protest. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: s. 139–144.
124. OJCOWSKIE synom przestrogi. Instrukcje rodzicielskie (XVI–XVII w.). Wstępem i objaśnieniami opatrzyły Dorota Żołądz-Strzelczyk i Małgorzata E. Kowalczyk. Wrocław 2017 *Chronicon* ss. 580, il.
125. PIELAS Jacek: Opieka nad nieletnimi w rodzinach szlacheckich w Koronie w XVII wieku. Zarys problematyki i perspektywy badawcze. *Przeszłość Demograficzna Polski*. [T.] 37: 2015 nr 1 s. 93–106.
126. PRZESTROGI i nauki dla dzieci. Instrukcje rodzicielskie (XVI–XVII w.). Wstępem i objaśnieniami opatrzyły Małgorzata E. Kowalczyk i Dorota Żołądz-Strzelczyk. Wrocław 2017 *Chronicon* ss. 463, il.
127. QUIRINI-Popławska Danuta: Środowisko naukowe Uniwersytetu Padewskiego w okresie studiów Klemensa Janickiego. *Symbolae Philologarum Posnaniensium Gracea et Latinae*. Vol. 27: 2017 fasc. 2 s. 55–74.
Lata 1537–1541.
128. RADZIMIŃSKI Andrzej: Szkolnictwo katedralne wraz z kanonem nauczania w Polsce do końca XII wieku. [W:] Kościół, kultura, polityka w państwie pierwszych Piastów. Pod red. Waldemara Graczyka [i in.]. Warszawa-Ciechanów 2016 s. 187–200.
129. RATAJCZAK Krzysztof: Szkolnictwo w Wielkopolsce na tle sąsiadów w okresie średniowiecza. Poznań 2017 Wydaw. Nauk. UAM ss. 367, nlb. 1. UAM w Poznaniu. (*Psychologia i Pedagogika*; nr 254).

130. SOŁTYS Justyna: Średniowieczne polskie traktaty o wychowaniu. *Studenckie Zeszyty Historyczne*: 2015 s. 63–73.

131. SROKA Stanisław A[ndrzej]: Wynagrodzenie profesorów z Polski na Uniwersytecie Bolońskim w drugiej połowie XV wieku. *Roczniki Historyczne*. R. 83: 2017 s. 175–186.

132. STANISZEWSKI Andrzej T.: Czy absolwenci szkoły mariackiej umieli pisać? Wstępne pytania o edukację i czytanie we wczesnonowożytnym Krakowie. [W:] *Literatura renesansowa w Polsce i Europie. Studia dedykowane profesorowi Andrzejowi Borowskiemu*. Red. Jakub Niedźwiedz. Kraków 2016 s. 328–352.

133. STARZYŃSKI Marcin: „Collegium desertum” – niedokończona fundacja uniwersytecka Kazimierza Wielkiego. *Roczniki Historyczne*. R. 82: 2016 s. 107–137.

134. TOMCZAK Robert T.: Studenci Rzeczypospolitej na Uniwersytecie Praskim w XVII–XVIII wieku. *Historia Slavorum Occidentis*. 2016 nr 1 s. 103–138.

135. ZAJCHOWSKA Anna: Wykłady wstępne (principia) filozofii i teologii ze szkół dominikanów wrocławskich na przykładzie tekstów z rękopisu I Q 386 Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. *Przegląd Tomistyczny*. T. 23: 2017 s. 9–63.

Kodeks (kopia) z lat 40. XV w., należący do Macieja (Mathiasa) Hayna.

136. ŹRÓDŁA do dziejów staropolskich podróży edukacyjnych. Pod red. Doroty Żołądz-Strzelczyk i Małgorzaty E. Kowalczyk. Wrocław 2017 Chronicon ss. 423, il.

Treść: Żołądz-Strzelczyk Dorota, Kowalczyk Małgorzata Ewa: Wstęp s. 7–13; Popiołek Bożena: Edukacja z za grobu. Testamenty staropolskie jako źródła do podróży edukacyjnych w XVII–XVIII wieku s. 17–31; Krzywy Roman: Wiersze Stanisława Grochowskiego ułożone przed podróżami synów Michała Działyńskiego s. 33–43; Dziegielewski Roman: Sztuka prowadzenia obserwacji podczas peregrynacji akademickich w świetle traktatów apodemicznych w XVI wieku s. 45–62; Kucharski Adam: Instrukcje podróżne Wacława Rzewuskiego dla synów z połowy XVIII wieku s. 63–79; Ryś Jan: Instrukcje rodzicielskie jako źródło do dziejów edukacji wojskowej Polaków za granicą (XVI–XVII wiek) s. 81–89; Kowalczyk Małgorzata Ewa: Matki jako autorki instrukcji dla synów wyjeżdżających w podróż edukacyjną w czasach staropolskich s. 91–104; Żołądz-Strzelczyk Dorota: Andrzeja Maksymiliana Fredry wskazówki dla młodych, aby „wzrastali w cnocie dla dobra ojczyzny” s. 105–123; Wieczorek Agnieszka: Edukacyjny rys podróży misjonarzy w XVII i XVIII wieku s. 127–141; Rok Bogdan: Wędrowki po Rzymie polskich peregrynantów zakonników w XVIII wieku – poznawcze aspekty podróży s. 143–154; Jakuboszczak Agnieszka: „Ami de voyage” w 2. poł. XVIII wieku. Silvestre de Bellons – towarzysz w zagranicznej podróży edukacyjnej Ignacego Działyńskiego s. 155–167; Pietrzyk Zdzisław: Sztambuch Krystyna Gericiusa jako przykład źródła do dziejów staropolskich podróży edukacyjnych s. 169–182; Penkała Anna: „Za inkaust pióra i bibułę”. Koszt edukacji szlacheckich synów na przykładzie rejestru wydatków na Onufrego i Stanisława Szembeków z lat 1751–1762 s. 183–195; Kunicki-Goldfinger Marek: O sztuce ukrytej za słowami polskojęzycznych diariuszów podróży po Europie w XVI i XVII wieku. Szkic wstępny s. 199–214; Golik-Prus Aleksandra: Czy gabinety osobliwości znalazły miejsce w „Itinerarium” Bartłomieja Nataniela Wąsowskiego s. 215–232; Markiewicz Anna: Diariusz Jana Michała Kossowicza (1682–1688) jako źródło do dziejów staropolskich podróży edukacyjnych s. 233–254; Tomaszewski Mikołaj: Dziennik Tomasza Czapskiego jako źródło do dziejów podróży edukacyjnych w XVIII wieku s. 255–267; Pietrzak Jarosław: Podróż edukacyjna Aleksandra Janusza Ostrogskiego-Zasławskiego w latach 1667–1669 po krajach Europy Zachodniej jako przykład relacji łączących wychowanka z jego preceptorem w świetle diariusza i korespondencji s. 269–294; Goszczyński Artur: Korespondencja jako źródło do badań nad podróżami edukacyjnymi synów Lwa Sapiechy s. 295–326; Kicińska Urszula: Listy Kazimierza Młockiego preceptora młodych Szczuków jako przykład źródła do badań nad staropolskimi podróżami edukacyjnymi s. 327–344; Chachaj Marian: Metryki nacji uniwersytetów włoskich i ich przydatność w badaniach nad staropolskimi podróżami edukacyjnymi s. 347–461; Kaminskyi Vasył: Studia Stanisława Kajetana Tretera na uniwersytecie w Lipsku w latach 60. XVIII wieku – źródła do tematu s. 363–378; Szylar Anna: Źródła archiwalne

dotyczące wyjazdów edukacyjnych dziewcząt do szkół klasztornych w XVII i XVIII wieku s. 379–400; Nowicki Michał: Kilka źródeł szkolnych do dziejów podróży edukacyjnych – z archiwów poznańskich s. 401–408.

137. ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK Dorota: „Pod każdym względem szlachetne ci dają wychowanie...”. Studia z dziejów wychowania szlachty w epoce staropolskiej. Wrocław 2017 Chronicon ss. 234, il. XVI–XVIII w.

3. Okres 1795–1918

138. BARNAS-BARAN Ewa: Inicjatywa założenia ochron dla dzieci w Krakowie w pierwszej połowie XIX wieku. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 7–21.

139. BIEDA Justyna: Cięża, poród i opieka nad dzieckiem w więzieniach Królestwa Polskiego (1815–1867). *Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. [T.] 18: 2015 s. 55–72.

140. BOGUS Marzena: Model kariery polskiego nauczyciela na Śląsku Cieszyńskim w czasach austriackich. *Cieszyński Almanach Pedagogiczny*. T. 4: 2015 s. 11–28.

141. BORSZYŃSKA Sylwana: Sprawozdanie z III Ogólnopolskiej Sesji Naukowej pt. „Życie prywatne Polaków w XIX wieku. Świat dziecka”, Łódź, 8–9 października 2015 r. *Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku*. T. 14: 2015 s. 175–183.

142. BRZUSKA Barbara: „Tu wszystko bliskie...”. Henryk Sienkiewicz student Szkoły Głównej Warszawskiej w antycznym świecie. *Meander*. R. 72: 2017 s. 101–117.

143. BUCZEK Katarzyna: Między egzaminem a widowiskiem. Uczniowskie popisy publiczne na przykładzie Gimnazjum/Liceum Wołyńskiego. *Pamiętnik Teatralny*. R. 66: 2017 z. 1/2 s. 49–66. W l. 1805–1830.

144. CZOSNYKA Mieczysław: Tarnowski kurs preparandy nauczycielskiej i jego wychowanie z lat 1849–1871. *Rocznik Tarnowski*. T. 20: 2015 s. 13–28.

145. DEMIDOWICZ Tomasz: Projekt do Ustawy dla Instytutów Edukacyjnych w Królestwie Polskim z 30 V 1835 r. Próba charakterystyki. *Rocznik Białkopodlaski*. T. 24: 2016 s. 231–266.

146. DOLATA Elżbieta: Rozwój ruchu higienicznego w Galicji w okresie autonomicznym ze szczególnym uwzględnieniem higieny szkolnej. Rzeszów 2016 Wydaw. Uniw. Rzeszowskiego ss. 287, il. (Galicja i Jej Dziedzictwo; t. 23).
Lata 1867–1914.

147. DORMUS Katarzyna: Galicyjska prasa pedagogiczna jako źródło wiedzy o rozwoju polskiej myśli pedagogicznej – stan badań, postulaty. *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 9–25.

148. DZIACZKOWSKA Lucyna: Błogosławiony Edmund Bojanowski [1814–1871] jako pedagog. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 23–37.

149. DZIEDZICKA Anna: Przyczynek do nauczania botaniki na ziemiach polskich. O podręczniku J. Rostafińskiego Botanika szkolna dla klas wyższych wydanym nakładem Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 229–231.
Wyd. w 1886 r.

150. GODEK Sławomir: Józefa Jaroszewicza koncepcja utworzenia Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Wilnie z 1832 roku. *Zeszyty Prawnicze*. [R.] 17: 2017 z. 4 s. 101–129.
151. GROCHOLEWSKI Zenon: Miłość w służbie prawdziwych wartości w myśli i pracy pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871]. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 11–21.
152. GUCIA Dobrosława: Stypendiści Towarzystwa Naukowej Pomocy im. Karola Marcinkowskiego 1841–1909. Mnichowo-Poznań 2017 Wielkopolskie Tow. Geneal. „Gniazdo”; PTPN ss. 439, il. (Skarbnica Gniazda; t. 5).
153. HAJKOWSKA Monika: Nauczyciele domowi w guberni lubelskiej w latach 1832–1864. Próba charakterystyki. *Studia Paedagogica Ignatiana*. Vol.: 20 2017 [nr] 3 s. 141–149.
154. HAJKOWSKA M.: Nieznani/znani nauczyciele domowi w Królestwie Polskim w XIX i na początku XX wieku. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr 1 s. 31–47.
155. HOSZOWSKA Mariola: Działalność Macierzy Polskiej we Lwowie w latach 1882–1894. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 134–152.
156. HOSZOWSKA M.: Sympozjum „Szkolne podręczniki do nauki historii w Galicji”. Wiadomość, 23 czerwca 2016 r. *Galicja*. T. 2: 2016 s. 376–378.
157. INSTRUKCJA Komisji Województwa Sandomierskiego w Radomiu o nadzorze administracyjnym nad moralnością młodzieży szkolnej z 1829 r. [Wyd.] Mariusz Ausz. *Radomskie Studia Humanistyczne*. T. 3: 2016 s. 199–210.
158. JAKUBIAK Krzysztof: Życie i wychowanie w rodzinach polskich w XIX i na początku XX wieku. *Kultura, Przemiany, Edukacja*. T. 5: 2017 s. 77–92.
159. JAKUBOWSKI Ireneusz: Rozważania o prawie i jego nauczaniu w korespondencji Hugona Kołłątaja z Tadeuszem Czackim. *Studia Prawno-Ekonomiczne*. T. 96: 2015 s. 81–94. Lata 1803–1805.
160. JANICKI Arkadiusz: Rola i miejsce religii Kościoła Katolickiego w życiu studentów polskich w Dorpacie i Rydze. *Miscellanea Historico-Archivistica*. T. 24: 2017 s. 45–60. Lata 1802–1918.
161. JAWORSKI Wojciech: Stowarzyszenia pomocy dzieciom w Królestwie Polskim (1884–1914). *Almanach Historyczny*. T. 19: 2017 s. 67–76.
162. JĘDRYCHOWSKI Zbigniew: Słowacki na uniwersytecie. *Pamiętnik Teatralny*. R. 65: 2016 z. 1/2 s. 114–138. W Wilnie w l. 1824–1828.
163. KOLBUSZEWSKA Jolanta: Polki na uniwersytetach – trudne początki. *Sensus Historiae*. Vol. 26: 2017 [nr] 1 s. 35–53. W l. 1820–1918.
164. KOTLARSKA Irmina: Intencjonalność wypowiedzi w „Dzienniku nauczyciela domowego” (1814–1823) Juliana Antonowicza w świetle analizy pragmatycznej i leksykalnej. Zielona Góra 2017 Inst. Filol. Pol. Uniw. Zielonogórskiego ss. 275.

165. KOWALSKI Marcin: Działalność wychowawcza bł. Edmunda Bojanowskiego. *Roczniki Teologiczne Warszawsko-Praskie*. R. 13: 2017 s. 53–70.
166. KOZAK-PODSIADŁO Magdalena: Kształcenie introligatorów przy Muzeum Techniczno-Przemysłowym w Krakowie w latach 1908–1913. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*. [Vol.] 15: 2017 s. 245–256.
167. KULA Ewa: Wychowankowie Uniwersytetu Warszawskiego uczący w szkołach średnich Królestwa Polskiego po reformie Aleksandra Wielopolskiego. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 56–74.
168. KULA E., Massalski Adam: Unikalne źródło – dzienniczki ucznia progimnazjum w Pińcowie z lat 1878–1881. *Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne*. T. 5: 2016 s. 81–100.
Adama Michalskiego.
169. KULAK Teresa: Sprawa udziału kobiet w latach 1808–1812 w pracach Naczelnej Rady Dozorczej Izby Edukacyjnej Księstwa Warszawskiego (na tle oświeceniowych przemian w społeczeństwie polskim u progu XIX wieku). [W:] *Drogi kobiet do polityki (na przestrzeni XVIII–XXI wieku)*. Pod red. Teresy Kulak i Małgorzaty Dajnowicz. Wrocław 2016 s. 59–92.
170. KWIECIEŃ Sabina: Problemy oświaty, szkoły i wychowania na łamach wileńskiej „Pobudki” (1908–1914). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*. [Vol.] 15: 2017 s. 230–244.
171. LĀHOŪŠĶĪ Uladzimir] Liachoŭski Uladzimir: Niemiecka polityka edukacyjna w okręgu administracyjnym Białystok-Grodno w latach 1915–1918. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. [T. 59:] 2015 nr 2 s. 325–337.
172. LIS Radosław: Schulbezeichnungen in Preussen im 19. Jahrhundert. *Studia Niemcoznawcze*. T. 57: 2016 s. 595–604.
173. ŁUKASIEWICZ Dariusz: Szkolnictwo w Prusach między tradycją a nowoczesnością (1806–1871). *Czas Przeszły*. T. 2: 2015 nr 1/2 s. 25–45.
174. MĀN’ĈĒNĀ Sârgej: Kul’turna-asvetnickaâ funkcyâ narodnyh čajnyh narodnyh damoŭ u belaruskich gubernâh u kancy XIX – pačatku XX stst. *Białoruskie Zeszyty Historyczne*. [Z.] 46: 2016 s. 28–37.
175. MARKIEWICZOWA Hanna: Stan oświaty i opieki na warszawskiej Pradze w przeddzień odzyskania przez Polskę niepodległości w świetle czasopisma „Echo Pragi”. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 169–179.
W l. 1914–1918.
176. MASSALSKI Adam: Nauczyciele szkół średnich męskich rządowych po 1833 roku – byli pracownicy Uniwersytetu Warszawskiego. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 29–55.
177. MICHALSKI Grzegorz: Problem instytucjonalnej opieki nad dzieckiem w relacjach „Dziennika Łódzkiego” z lat 1884–1892. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 136–149.
178. Miodoński Mirosław: Inspektor szkolny Alojzy Schaschek i inne postacie dramatu żywieckiego. Polityczno-obyczajowy obraz z życia społecznego w mieście Żywcu na przełomie XIX i XX wieku. *Gronie*. Nr 17: 2017 s. 95–132.

179. MIODOWSKI Adam: Lokalne uwarunkowania i efekty rosyjskiej polityki oświatowej na Białostocczyźnie u progu XX wieku. *Studia Podlaskie*. T. 24: 2016 s. 109–135.
180. MOSZCZYŃSKA Ewa: Rocheńska szkoła u progu niepodległości. Historia jednego konfliktu – subiektywne spojrzenie. *Nasze Korzenie*. Nr 13: 2017 s. 53–55.
Wzniesiona we wsi Bądkowo-Rochny w 1903 r., donos na nauczyciela z 1918 r.
181. NIEĆKO Grzegorz Piotr: Koncepcja szkoły gospodarczej dla dziewcząt włościańskich w myśli politycznej Ireny Kosmowskiej [1879–1945]. [W:] Historia i tradycje ruchu ludowego. T. 1: Ideologia, polityka i jej kreatorzy. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 107–115.
182. NIEKTÓRE przestrogi dla nauczycieli, którzy oraz są organistami, kościelnymi (1863 r.). Źródło do dziejów oświaty galicyjskiej w okresie przed autonomią. [Wyd.] Roman Pelczar. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 343–357.
183. NIKLEWSKA Jolanta: Młodzież szkół średnich w Warszawie u progu I wojny światowej. *Almanach Warszawy*. T. 10: 2016 s. 273–296.
Lata 1905–1908.
184. NOWAK Barbara, Jabłoński Tomasz: Geneza ochronek w Królestwie Polskim. [W:] Człowiek w wymiarze biedy i ubóstwa. Red. nauk. Cezary Krawczyk. Sosnowiec-Gliwice 2015 s. 121–134.
185. PAŁUCKA-CZERNIAK Iwona: Rada jako narzędzie perswazji w projekcie dydaktycznym „O wychowaniu dzieci uchodźców” Juliusza Jedlińskiego. *Poznańskie Studia Polonistyczne*. Ser. Językoznawcza. [T.] 22(42): 2015 z. 2 s. 129–142.
186. PELCZAR Roman: Miejsce wiejskich szkół elementarnych i ich nauczycieli w życiu społeczności chłopskich Galicji. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 114–133.
187. PELCZAR R.: Prawnicze podstawy realizacji nauki powtarzającej (dopełniającej) w szkołach ludowych Galicji w latach 1805–1918. *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 223–235.
188. PELCZAR R.: Realizacja obowiązku szkolnego w szkołach ludowych Galicji w latach 1774–1873 (na przykładzie łańciskiej diecezji przemyskiej). *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 39–73.
189. PELCZAR R.: Rola Rady Szkolnej Krajowej w popularyzacji wychowania fizycznego i jego realizacja w szkołach ludowych w Galicji. *Tarnowskie Studia Historyczne*. T. 5: 2015 s. 104–115.
190. PELCZAR R.: System kar i nagród w szkołach ludowych w Galicji. *Kultura, Przemiany, Edukacja*. T. 5: 2017 s. 51–76.
191. PISARSKI Grzegorz: Studenci ze wsi ziemi kłodzkiej na Królewskim Śląskim Uniwersytecie im. Fryderyka Wilhelma we Wrocławiu w latach 1880–1920. Cz. 3: Stan na trzy semestry roku 1920. *Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej*. Z. 14: 2017 s. 71–89.
Cz. 1. *Tamże*. R. 43: 2011.
192. PODOLAK-ZAJĄC Jolanta: Udział galicyjskich prawników w kształtowaniu się prawnych podstaw opieki nad dziećmi i młodzieżą. *Studia i Prace Pedagogiczne*. Nr 3: 2016 s. 193–209.

193. POLSKIE Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie (materiały z lwowskiego Archiwum Historycznego). [Wyd.] Małgorzata Przeniosło. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 378–396.
W latach 1905–1912.
194. PONIATOWSKA Izabela: Zamknięcie Szkoły Głównej a rozwój samokształcenia na ziemiach polskich. Wybrane problemy. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 75–85.
195. POTO CZNY Jerzy: Udział galicyjskich towarzystw oświatowych w popularyzowaniu włociańskiej kultury teatralnej. *Studia i Prace Pedagogiczne*. Nr 3: 2016 s. 167–181.
196. POZNAŃSKI Karol: Raport ministra Oświecenia Narodowego Awraama Norowa z wizytacji szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego w 1856 roku – cz. 2. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 212–227.
Cz. 1. *Tamże*. R. 59: 2016 nr 3/4.
197. PRIŠEPA Olena Petrivna: Obrazovatel'no-kulturnye svāzi Vilny s uĉebnymi zavedenāmi pravoberežnoj Ukrainy v pervoj četverti XIX veka. *Przegląd Wschodnioeuropejski*. [Nr] 8: 2017 [nr] 1 s. 59–67.
198. PROJEKT ogólnych prawideł dla Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu. [Wyd.] Katarzyna Buczek. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 185–202.
199. Przeniosło Małgorzata: Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie w latach 1868–1906 (wybrane zagadnienia). *Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku*. T. 13: 2014 s. 47–59.
200. PUDŁOCKI Tomasz: Czy na pewno starzy? Obraz profesorów i nauczycieli szkół średnich Galicji z drugiej połowy XIX i początku XX w. w oczach ich uczniów. [W:] Ludzie starzy i starość na ziemiach polskich od XVIII do XXI wieku na tle porównawczym. T. 1: Metodologia, demografia, instytucje opieki. Pod red. Agnieszki Janiak-Jasińskiej, Katarzyny Sierakowskiej, Andrzeja Szwarca. Warszawa 2016 s. 325–338.
201. RADWAN Marian: Od Petersburskiej Akademii do Uniwersytetu Lubelskiego. *Summariusum*. R. 46: 2017 s. 5–21.
Lata 1831–1921.
202. RAINKO Ewa: Szkolnictwo zawodowe na ziemiach polskich do 1918 r. *Studia Łomżyńskie*. T. 27: 2017 s. 31–64.
203. RĘDZIŃSKI Kazimierz: Działalność Koła im. Bernarda Goldmana Towarzystwa Szkoły Ludowej we Lwowie (1905–1914). *Kultura, Przemiany, Edukacja*. T. 5: 2017 s. 37–50.
204. RUTKOWSKI Marek: Warunki wstępowania i nauki polskiej młodzieży w petersburskim pułku szlacheckim / Rosyjskich Wojennych Zakładach Naukowych w latach trzydziestych i czterdziestych XIX wieku. *Analecta*. R. 24: 2015 z. 2 s. 23–39.
205. SNOCH Bogdan: Szkolnictwo elementarne w dekanacie częstochowskim w świetle zestawienia ks. dziekana Michała Zagalskiego (1818). *Almanach Częstochowy*. [T. 30]: 2017 s. 14–21.
206. SOSNOWSKA Joanna: Opieka nad dziećmi w Łodzi w latach I wojny światowej. Łódź 2017 Wydaw. UŁ ss. 495, nlb. 2, il. (Edukacja, Historia Wychowania).
207. SOSNOWSKA J.: Towarzystwo Opieki nad Dziećmi „Gniazdo Łódzkie” w latach I wojny światowej. *Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku*. T. 13: 2014 s. 91–111.

208. STAWISZYŃSKA Aneta: Szkolnictwo osób niesłyszących w Łodzi w czasie I wojny światowej. *Piotrkowskie Zeszyty Historyczne*. T. 18: 2017 z. 1 s. 37–48.

209. STEHR Eliza: Wspólnie czy przeciw sobie? Wielokulturowe środowisko nauczycieli i uczniów w pruskim szkolnictwie średnim w Wielkim Księstwie Poznańskim na przykładzie Królewskiego Gimnazjum im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie. [W:] *Dobre i złe sąsiedztwa. Historia kluczem do zrozumienia współczesnych relacji międzysąsiedzkich*. Red. nauk. Teresa Marasz i Katarzyna Grysińska-Jarmuła. Bydgoszcz 2016 s. 316–330.

210. SZCZEPANIAK Jan: Szkoły parafialne na Podolu ok. 1830 roku. *Analecta Cracoviensia*. [T.] 49: 2017 s. 283–316.

211. SZCZEPANKOWSKI Bogdan: Z historii polskiej surdopedagogiki – trudne początki. *Studia Edukacyjne*. Nr 45: 2017 s. 95–106.
Lata 1803–1817.

212. SZULTKA Zygmunt: Szkolnictwo elementarne synodu dobrzańskiego na przełomie XVIII–XIX wieku. [W:] *Na szlakach dwóch światów. Studia ofiarowane profesorowi Jerzemu Hauzińskiemu*. Pod red. Agnieszki Teterycz-Puzio. Słupsk 2016 s. 643–664.

213. „ŚWIAT dziecka”. Red. nauk. Jarosław Kita, Maria Korybut-Marciniak. Łódź-Olsztyn 2016 Wydaw. UŁ; Inst. Historii i Stosunków Międzynar. UW-M ss. 341, il. (*Życie Prywatne Pola-ko w XIX Wieku*; t. 5).

Treść: Kita J., Korybut-Marciniak M.: Wstęp s. 7–9; Stegner Tadeusz: Dziecko w rodzinie protestanckiej w Królestwie Polskim w XIX wieku s. 13–24; Przeniosło Marek: Dziecko w rodzinie chłopskiej na terenie Królestwa Polskiego w latach I wojny światowej s. 25–34; Kita J.: Peregrynacje dzieci do dziewiętnastowiecznych kurortów s. 35–46; Korybut-Marciniak M.: Dziecko w rodzinie urzędniczej w świetle materiałów Artura Dolińskiego [1831–1909] s. 47–65; Iwańska Marzena: Trudne dzieciństwo. O losach dzieci w Łodzi przełomu XIX i XX wieku s. 67–82; Janicka Iwona: Dziecko w chorobie. Opieka medyczna nad najmłodszymi na ziemiach polsko-litewskich w XIX wieku (na przykładzie cholery) s. 85–92; Przeniosło Małgorzata: Wielka Kwesta Ogólnopolska „Ratujcie Dzieci” w latach 1916–1919 s. 93–106; Sosnowska Joanna: Opieka nad dziećmi w działaniach Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności w latach 1889–1914 s. 107–122; Kurowska Hanna: Niemowlę jako obiekt zainteresowania rodziców, lekarzy i państwa w XIX wieku s. 123–147; Domarańczyk Daria: Problematyka psychologii dziecka na przełomie XIX i XX wieku na łamach „Ate-neum” i „Przeglądu Filozoficznego” s. 149–157; Kowalik Jolanta: Pomoc ubogim dzieciom na ziemiach pol-skich w świetle „Dziejów Dobroczynności Krajowej i Zagranicznej” s. 159–169; Kowalczyk Anna Maria: „Już mu się tylko pacierz należy”. Literackie ujęcie choroby i śmierci dziecka na XIX-wiecznej polskiej wsi s. 173–183; Prałat Emilian: Dzieci Chłapowskich w obrazach i słowach s. 187–197; Kłak-Ambrożkiewicz Marta: Kraj lat dziecińczych. Matejkowie s. 199–212; Klempert Mateusz: Dzieciństwo Jana Eustachego Kossakowskiego na podstawie zachowanych wspomnień s. 213–224; Bojarski Piotr: Dzieciństwo w dobie Wielkiej Wojny. Obraz życia dziecka na kartach pamiętnika Piotra Bojarskiego [1910–1992] s. 225–234; Maziarz Antoni: Szkolnictwo poznańskich wspólnot zakonnych w XIX wieku s. 237–252; Nawrot-Borowska Monika: Zabawy, zabawki, gry i zajęcia dzieci na początku XX wieku na łamach czasopisma „Dziecko” s. 253–280; Wąs Monika: Dziecko oczami nauczyciela domowego Mikołaja Rybowskiego, jako przyczynek do badań dzieciństwa w XIX wieku s. 281–286; Czajka Anna: „Na tandemie”, czyli panienki i młodzieńcy na rowerze z końca XIX wieku s. 287–299; Czerniak Grażyna, Zyśk Justyna: Wychowanie dziecka w XIX stuleciu w świetle praktycznych porad Lucyny Ćwierczakiewiczowej s. 301–313; Rybka Aleksandra: Kultura czytelnicza dziecka ziemiańskiego na przykła-dzie biblioteki pałacowej w Maluszynie s. 315–323; Bibliografia – wybór s. 325–341.

214. TARKOWSKI Paweł: Działalność Kazimierza Chełchowskiego [1858–1917] w dziedzi-nie medycyny, higieny i oświaty ludu. [W:] *Historia i tradycje ruchu ludowego*. T. 1: Ideologia, polityka i jej kreatorzy. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indrasczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 327–336.

215. WAŁĘGA Agnieszka: Obraz wychowania religijnego w Galicji 2. połowy XIX wieku w opinii współpracowników lwowskiej „Szkoły”. *Paedagogia Christiana*. [Nr] 39: 2017 [z.] 1 s. 171–198.

216. WĄSACZ-KRZTOŃ Jolanta: Wychowanie muzyczne młodzieży Galicji Zachodniej w dobie autonomii na przykładzie gimnazjów nowosądeckich. [W:] *Muzyka i kultura w perspektywie pedagogicznej*. Pod red. Joanny Jemielnik. Kraków 2016 s. 103–116.

217. WINIARZ Adam: Hrubieszowska szkoła podwydziałowa i wydziałowa w kontekście działalności oświatowej Stanisława Staszica. *Zeszyty Staszicowskie*. Z. 10: 2016 s. 49–81.
Lata 1810–1831.

218. WNĘK Jan: Popularyzacja wiedzy rolniczej w Galicji. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 61–98.

219. ZJAWIN Jacek: Rola pracy i nauczania w koncepcji wychowania integralnego Edmunda Bojanowskiego na tle europejskich prądów wychowawczych XIX wieku. *Zeszyty Naukowe KUL*. R. 60: 2017 nr 4 s. 215–225.

4. Okres 1918–1939

220. BAJERSKI Artur: Szkolnictwo wyższe międzywojennej Polski. Ujęcie geograficzne. Poznań 2016 Wydaw. Nauk. UAM ss. 198, nlb. 1, il. UAM w Poznaniu. (Geografia; nr 97).

221. CEGLAREK Roman: Problematyka programów nauczania religii w szkole powszechnej i gimnazjum ogólnokształcącym na łamach „Miesięcznika Katechetycznego i Wychowawczego” w latach 1932–1939. *Poznańskie Studia Teologiczne*. T. 31: 2017 s. 217–239.

222. CEGLAREK R.: Realizacja i zasady chrystocentryzmu w programach nauki religii w polskich szkołach powszechnych w latach 1932–1939. *Studia Redempteryjskie*. Nr 15: 2017 s. 571–586.

223. CEGLIŃSKI Tadeusz: Pomoc najuboższym w działaniach pedagogicznych Heleny Radlińskiej [1879–1954]. [W:] *Człowiek w wymiarze biedy i ubóstwa*. Red. nauk. Cezary Krawczyk. Sosnowiec-Gliwice 2015 s. 111–119.

224. CHACZKO Krzysztof: Problematyka funkcjonowania systemu opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej w publikacjach czasopisma „Opiekun Społeczny” (1936–1939). *Praca Społeczna*. R. 32: 2017 nr 4 s. 149–160.

225. CUKRAS-STELAĞOWSKA Joanna: Cheder i mełamed we wspomnieniach młodzieży żydowskiej okresu międzywojennego. *Paedagogia Christiana*. 2017 [t.] 2 s. 187–209.

226. CZEPZYŃSKA Emilia: Kształtowanie sił jednolitego systemu oświaty w II Rzeczypospolitej. *Studia Prawnicze KUL*. [T.] 4: 2016 s. 33–51.

227. DĄBROWSKI Karol: Działalność oświatowa samorządu przemysłowo-handlowego w latach 1929–1939 na przykładzie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie. *Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. [T.] 19: 2016 s. 297–314.

228. DĄBROWSKI Przemysław: *Mutationes in doctrina iuris. Kwestia prac nad reformą uniwersyteckich studiów prawniczych w Polsce (1918–1939)*. Gdańsk 2015 Wydaw. Gdańskiej Szkoły Wyższej ss. 232, nlb. 1.

229. DOROSZEWSKI Jerzy: *Pozaszkolna działalność oświatowa Ukraińców na Lubelszczyźnie w latach 1918–1939. Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 57–88.

230. DZIENIAKOWSKA Jolanta: *Książka w projektach kształcenia nauczycieli w Drugiej Rzeczypospolitej po 1932 roku*. [W:] *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą*. [Cz.] 4. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2015 s. 51–60.

231. DZIENIAKOWSKA J.: *O czasopiśmie dla nauczycieli według kwartalnika „Szkoła Powszechna” (1920–1928)*. [W:] *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą*. [Cz.] 5. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2016 s. 321–344.

232. FAŁDOWSKA Maryla: *Czesław Wycech – praca w zawodzie nauczyciela i walka o polską oświatę (1919–1939)*. [W:] *Historia i tradycje ruchu ludowego*. T. 1: *Ideologia, polityka i jej kreatorzy*. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 355–374.

233. FEZKI Tomasz: *Recepcja koncepcji pedagogicznych Éduarda Sèguina w pedagogice Drugiej Rzeczypospolitej. Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 23–36.

234. GAŚSIOROWSKI Andrzej: *Z dziejów szkolnictwa polskiego na Wileńszczyźnie w latach międzywojennych. Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. [T. 58:] 2014 nr 1 s. 65–88.

235. IWAŃSKA Katarzyna: *Szkolnictwo specjalne poza granicami Polski na łamach czasopisma „Szkoła Specjalna” (1924–1939)*. [W:] *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą*. [Cz.] 5. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2016 s. 333–344.

236. JAKUBIAK Marek: *Relacje państwo – Kościół katolicki na tle polityki oświatowo-wychowawczej sanacji*. Warszawa 2016 Wydaw. Nauk. PWN ss. 193.

237. KABZIŃSKA Łucja: *Idea wychowania moralno-społecznego w programach międzynarodowych kongresów pedagogicznych okresu międzywojennego. Warmińsko-Mazurski Kwartalnik Naukowy*. Nauki Społeczne. 2013 nr 4 s. 39–66.

238. KALINOWSKA-WITEK Barbara: *Dla dobra szkoły i „dla dobra służby”... Kwestie ustrojowe szkolnictwa i sprawy zawodowe nauczycieli w czasopiśmie Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych oraz Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich (1918–1939)*. Lublin 2016 Wydaw. UMCS ss. 432, il.

239. KOŁAKOWSKI Andrzej: *Problematyka przestępczości nieletnich w międzywojennej Polsce na łamach „Przeglądu Więziennictwa Polskiego”*. *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 317–333.

240. KOPCZYŃSKA Izabella: *Aspekt oświatowo-wychowawczy mniejszości żydowskiej w dwudziestolecu międzywojennym w Poznaniu*. [W:] *Dobre i złe sąsiedztwa. Historia kluczem do zrozumienia współczesnych relacji międzysąsiedzkich*. Red. nauk. Teresa Maresz i Katarzyna Grysińska-Jarmuła. Bydgoszcz 2016 s. 331–339.

241. [KOWALCZUK Jerzy]: *Szkoły, nauczyciele, uczniowie. Przyczynek do historii szkolnictwa, oświaty i wychowania na obszarze Kresów Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej*. W oprac. Jerzego Kowalczyka. Kraków 2017 Wydawnictwa AGH ss. 340, nlb. 1, il.

242. KOZŁOWSKA Aneta: 99 lat działalności Ligi Morskiej i rzecznej na rzecz krzewienia „Polski morskiej”. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 151–169.
Od 1918 r.
243. KRYCHNIAK Ewa: Oświata i kultura żydowska Białostoczczyzny okresu międzywojennego i jej wyniszczenie podczas II wojny światowej. Sokółka-Mielec 2016 Agencja Wydawnicza Promocja ss. 329, il.
244. MAGIERA Elżbieta: Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych (1933–1939). *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 295–315.
245. MALINOWSKI Józef: Doktoraty honoris causa jako element prestiżu uniwersytetów w Polsce w okresie międzywojennym. [W:] *Historia, pamięć, tożsamość w edukacji humanistycznej*. T. 4: Archiwum jako „strażnik pamięci”. Red. Bożena Popiołek, Agnieszka Chłosta-Sikorska, Agnieszka Słaby. Kraków 2016 s. 219–231.
246. MARCHEWKA Dariusz: Żydowscy akademicy z Kutna i powiatu kutnowskiego na uczelniach zagranicznych 1918–1939. [W:] *Zarys historii Żydów ziemi kutnowskiej*. Red. Karol Koszada, Elżbieta Świątkowska, Bożena Gajewska. Kutno 2016 s. 95–110.
247. MAZUR Jolanta A.: Opieka i resocjalizacja wobec przestępczości nieletnich w okresie międzywojennym na przykładzie Lublina. Kraków 2017 Impuls ss. 325, il.
248. MICHALSKA Iwonna: Sprawy szkolnictwa, nauczycieli i uczniów w łódzkim dzienniku „Ilustrowana Republika” w latach 1925–1939. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 150–168.
249. MUCHA Krzysztof W.: Organizacja i struktura administracji szkolnej na terenie województwa łódzkiego w okresie międzywojennym. *Rocznik Łódzki*. T. 64: 2016 s. 197–212.
250. NIEDOJADŁO Andrzej: Postacie bohaterów narodowych Polski oraz Europy i świata związanych z Polską, występujących w obchodach uroczystości państwowych w szkolnictwie powszechnym II Rzeczypospolitej w latach 1926–1939 na przykładzie Okręgu Szkolnego Krakowskiego. *Tarnowskie Studia Historyczne*. T. 5: 2015 s. 128–147.
251. OLCZAK-KARDAS Monika: Jak budzić szacunek i zamiłowanie do książek – rady „Przyjaciela Szkoły” (1922–1939). [W:] *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą*. [Cz.] 4. Pod red. Jolanty Dzieńkowskiej i Moniki Oleczak-Kardas. Kielce 2015 s. 61–74.
252. PAWŁOWSKI Stanisław: Wychowanie państwowe w nauczaniu geografii. Uwagi wstępne i oprac. Beata Konopska. *Studia Geohistorica*. Nr 3: 2015 s. 7–16.
Artykuł z 1932 r.
253. PIOTROWSKA-MARCHEWA Monika: Nauczycielki polskich szkół powszechnych i średnich w życiu politycznym II Rzeczypospolitej. [W:] *Drogi kobiet do polityki (na przestrzeni XVIII–XXI wieku)*. Pod red. Teresy Kulak i Małgorzaty Dajnowicz. Wrocław 2016 s. 313–343.
254. PIÓRKOWSKA Katarzyna: Kształcenie i dokształcanie pracowników służb społecznych w okresie międzywojennym. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 75–88.
255. PRZENIOSŁO Małgorzata: Katedry pedagogiczne na uczelniach akademickich w II Rzeczypospolitej. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 s. 134–152.

256. PRZENIOSŁO M.: Materiały biograficzne dotyczące profesorów międzywojennych polskich uniwersytetów w archiwach polskich, ukraińskich i litewskich. *Rocznik Łódzki*. T. 67: 2017 s. 231–244.

257. RAINKO Ewa: Szkolnictwo zawodowe w Łomży w latach 1918–1939. *Studia Łomżyńskie*. T. 26: 2016 s. 9–24.

258. ROMANTSOV Roman: Polityka władz polskich wobec żydowskiego szkolnictwa zawodowego we Lwowie 1919–1939. *Wschód Europy*. Vol. 3: 2017 nr 1 s. 96–119.

259. RUDA Oksana: Polityka językowa Polski i Czechosłowacji wobec mniejszości ukraińskiej w okresie międzywojennym (na przykładzie szkolnictwa Galicji i Zakarpacia). *Wrocławskie Studia Politolologiczne*. T. 23: 2017 s. 131–142.

260. RUDA O.: Rol' ukraińskich kul'turno-osvitnih tovaristv u rozvitku Nacional'nogo čkil'nic-tva v Galičini (1923–1939). *Rocznik Lubelski*. T. 42: 2016 s. 95–104.

261. RYBARK Robert: Morskie szkolnictwo wojskowe na Pomorzu w czasach II Rzeczypospolitej. *Rocznik Grudziądzki*. T. 25: 2017 s. 139–153.

262. RZEPKOWSKI Arkadiusz: Poziom wykształcenia ludności województwa łódzkiego w II Rzeczypospolitej. *Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku*. T. 15: 2015 s. 135–142.

263. SAJDEK Wiesława: Przed wojną. Pedagogiczne idee, opinie, poglądy w wybranych czasopiśmiech polskich z 1939 roku. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 147–161.

264. SALEZJAŃSKI Instytut Teologiczny w Polsce 1929–1939. Kronika. T. 1. Oprac. i wyd. Waldemar Witold Żurek. Lublin 2017 Waldemar Witold Żurek ss. 339, nlb. 1, il. (Biblioteka Salezjańskiej Inspektorii św. Jacka w Krakowie; nr 8).

265. SIECIŃSKI Wiesław: Organizacja uczelni akademickich w II Rzeczypospolitej w świetle ustawodawstwa dotyczącego nauki i szkolnictwa wyższego. *Studia Administracyjne*. Nr 9: 2017 s. 45–58.

266. STOCZEWSKA Barbara: Projekt utworzenia w 1924 r. ukraińskiego uniwersytetu w Krakowie na tle sporów wokół ukraińskich dążeń do powstania własnej wszechnicy. *Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. [T.] 11: 2008 s. 185–206.

267. STRZELECKI Michał: Problematyka wychowawcza w polskiej refleksji politycznej okresu Drugiej Rzeczypospolitej. [W:] W kręgu iluzji i realiów. Oblicza polskiej myśli politycznej w XX i XXI wieku. *Studia i szkice*. Pod red. Grzegorza Radomskiego, Michała Strzeleckiego i Patryka Tomaszewskiego. Toruń 2016 s. 193–209.

268. SZULAKIEWICZ Władysława: „Alma Mater Vilnensis” (1922–1935) – źródło do dziejów życia uniwersyteckiego. *Acta Univeristatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 440: Pedagogika. [Nr] 34/2: 2017 s. 9–32. Czasopismo.

269. SZYMAŃSKI Mirosław S.: Myślenie i działanie pedagogiczne w Drugiej Rzeczypospolitej. Esej polityczno-oświatowy. Warszawa 2016 Wydaw. Akademickie Żak Jacek Śnieciński ss. 255, nlb. 1.

270. TURKOWSKI Romuald: Szkolnictwo rolnicze na wsi i jego rola w kształceniu młodego pokolenia chłopów w okresie II RP (1918–1939). [W:] Historia i tradycje ruchu ludowego. T. 2: Oświata, prasa, sport, historia. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 21–56.

271. WAGNER Barbara: Od gospodyni do uczennicy... i na odwrót. Kształcenie dziewcząt w szkołach rolniczych w czasach II Rzeczypospolitej. [W:] Państwo, demokracja, chłopci. Studia z historii społeczno-politycznej Polski (XVII–XX w.). Pod red. Stefana Józefa Pastuszki i Joanny Szejnabis-Zdyb. Warszawa-Kielce-Pułtusk-Kraków 2016 s. 395–404.

272. WARZĄCHOWSKA Bogumiła: Działalność kulturalnooświatowa Górnoślązaków w świetle czasopisma „Głosy z nad Odry” 1918–1924. [W:] Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. [Cz.] 5. Pod red. Jolanty Dzieniakowskiej i Moniki Olczak-Kardas. Kielce 2016 s. 295–310.

273. WITKOWSKA-KRYCH Agnieszka: Budowanie podstaw: „Mały Przegląd” jako nowatorski, systematyczny i wieloletni projekt pedagogiczno-społeczny. *Almanach Warszawy*. T. 8: 2014 s. 167–189.

Wydawany w l. 1926–1939.

274. WNEK Jan: Konkursy, wystawy i wycieczki rolnicze jako forma pozaszkolnej oświaty w Polsce w latach 1918–1939. [W:] Historia i tradycje ruchu ludowego. T. 2: Oświata, prasa, sport, historia. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 57–78.

275. WOLTER Edyta: Ecological education of youths and children in the Polish magazines in the years 1918–1939. Translation Anna Sulińska. Warszawa 2017 Wydaw. Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego ss. 166.

276. WÓJCIK Grażyna: Działalność kulturalno-oświatowa ks. dr. Juliana Młynarczyka w świetle artykułów czasopisma „Brzask” (Mariówka Opoczyńska 1926–1939). *Fides*. [R. 22:] 2016 nr 1 s. 85–112.

277. ZAŁĘCZNY Jolanta: Stan oświaty wiejskiej powiatu warszawskiego w latach 1918–1939. [W:] Państwo, demokracja, chłopci. Studia z historii społeczno-politycznej Polski (XVII–XX w.). Pod red. Stefana Józefa Pastuszki i Joanny Szejnabis-Zdyb. Warszawa-Kielce-Pułtusk-Kraków 2016 s. 405–418.

5. Okres 1939–1945

278. CHMIELEWSKI Witold: Polska myśl i praktyka pedagogiczna na uchodźstwie w czasie drugiej wojny światowej (1939–1945). Zarys problematyki. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 115–132.

279. GŁOWACKI Albin: Na pomoc zesłańczej edukacji. Działalność wydawnicza Komitetu do spraw Dzieci Polskich w ZSRR. Łódź 2017 Wydaw. UEŁ ss. 507, il.
Lata 1943–1946.

280. GOŁDYN Piotr: Losy nauczycieli Wielkopolski wschodniej w czasie II wojny światowej w świetle zapisów kronik szkolnych. Wprowadzenie do problematyki. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 53–62.

281. GRALAK Bronisław: Szkolnictwo akademickie i nauka polska w okresie okupacji hitlerowskiej. Wyd. 2 popr. i uzup. Zgierz 2016 Bronisław Gralak ss. 302.
Wyd. 1. Łódź 1984.
282. JAROWIECKI Jerzy: Konspiracyjna prasa młodzieży obozu narodowego w Polsce w latach drugiej wojny światowej. *Rocznik Historii Prasy Polskiej*. Vol. 19: 2016 no 4 s. 69–101.
283. KRYŃSKA Elwira Jolanta: Życie wartościowe kobiet „drugiej konspiracji”. Perspektywa temporalna. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 154–165.
Dot. 1. 1944–1945 pod okupacją radziecką.
284. NAUCZYCIELE polscy – zesłańcy Sybiru. W szkole... w domu... w diet-domie. Wspomnienia Sybiraków z lat 1940–1946 ...wówczas jeszcze dzieci.... Oprac. red. Hieronima Dzierma, Jolanta Hryniewiecka. Białystok 2016 Elkam ss. 86, nlb. 2, il.
285. ORZAŻEWSKI Kazimierz: Tajne nauczanie w szkole podstawowej w Józefowie k. Otwocka podczas II wojny światowej 1939–1945. *Rocznik Józefowski*. T. 2: 2016 s. 89–101.
286. SZOSKA Maria: Z dziejów jednej szkoły. Cz. 2. *Almanach Nowotarski*. Nr 21: 2017 s. 259–278.
Szkoła Młodszych Ochotniczek w Nazarecie w l. 1942–1943.
Cz. 1. *Tamże*. Nr 20: 2016.
287. ŚLIWAK Katarzyna: Powstanie placówek edukacyjnych w Balatonzamárdi i Balatonboglár na Węgrzech. *Meritum*. T. 8: 2016 s. 273–283.
Dla uchodźców z Polski, l. 1939–1944.

6. Okres 1945–1989

288. BARTCZAK Anna: Szkolnictwo dla dzieci narodowości niemieckiej na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1964. *Stargardia*. T. 10: 2015 [dr.:] 2016 s. 297–313.
289. BARTCZAK A.: Szkolnictwo ukraińskie na Pomorzu Zachodnim w latach 1956–1970. *Stargardia*. T. 11: 2016 [dr.:] 2017 s. 131–147.
290. BĄDKOWSKI Artur: Komitet Wojewódzki PPR/PZPR w Poznaniu wobec nauki i szkolnictwa wyższego w latach 1945–1970. [W:] Partia, państwo, społeczeństwo. Pod red. Konrada Rokickiego. Warszawa 2016 s. 371–387.
291. BRENK Mikołaj: System opieki społecznej w Polsce Ludowej (lata 1944–1989). Zarys problematyki. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 79–91.
292. BUJKIEWICZ Zbigniew: Stan zielonogórskiego szkolnictwa w listopadzie 1945 roku w świetle protokołów poinspekcyjnych wizytatora Wiesława Sautera. *Studia Zielonogórskie*. T. 21: 2016 s. 183–194.
293. CENTEK Barbara: „Informator Akademicki” – pismo studenckiego strajku w Politechnice Lubelskiej z jesieni 1981 roku. *Rocznik Lubelski*. T. 42: 2016 s. 179–189.

294. CHŁOSTA-SIKORSKA Agnieszka: Odbudowa edukacji w Krakowie po II wojnie światowej. Wprowadzenie do zagadnienia. [W:] Miasto w Europie Środkowo-Wschodniej. Procesy modernizacyjne. Red. nauk. Kazimierz Karolczak, Peter Koval', Konrad Meus. Kraków 2016 s. 314–333.
295. CHMIELEWSKI Witold Jan: Zwalczenie wychowania religijnego w szkołach w latach 1944–1950. Kraków 2017 Akad. Ignatianum ss. 286, il.
296. DOKUMENT dotyczący likwidacji zakonnych placówek oświatowych w województwie bydgoskim w 1952 roku. [Oprac.] Jan Wróblewski. *Fides, Ratio et Patria*. T. 7: 2017 s. 149–147.
297. DOMKE Radosław: Kształcenie dzieci i młodzieży w Polsce w latach 70. XX wieku. *Studia Zachodnie*. [T.] 17: 2015 s. 239–261.
298. GOŁOTA Janusz: Społeczny Fundusz Budowy Szkół. Powstanie, przykłady działalności, efekty. [W:] Polska Ludowa 1944–1989. Wybrane problemy historii politycznej i społecznej. Red. Dorota Litwin-Lewandowska, Krzysztof Bałkowski. Lublin 2016 s. 302–316.
Lata 1958–1966.
299. GROSICKA Marzena: Polityka oświatowa nikolajczykowskiego PSL na przykładzie województwa kieleckiego. [W:] Historia i tradycje ruchu ludowego. T. 1: Ideologia, polityka i jej kreatorzy. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 129–147.
300. JAKUBCZAK Sławomir: Udział szkół w obchodach 1000-lecia państwa polskiego w 1966 r. na terenie dzisiejszego powiatu legionowskiego. *Rocznik Legionowski*. T. 9: 2016 s. 109–122.
301. JANUSZ Małgorzata: Rozwój szkolnictwa wyższego w Rzeszowie w latach 1944/45–1989 z uwzględnieniem wychowania fizycznego i sportu. [W:] Wierny sprawie kultury fizycznej. W hołdzie profesorowi Kazimierzowi Obodyńskiemu (1941–2015). Red. nauk. Andrzej Nowakowski, Aneta Rejman. Rzeszów 2016 s. 303–316.
302. KARDAS Mariusz: Kwestie wychowawcze i oświatowe w środowisku Marynarki Wojennej lat 1945–1989. Zarys problematyki. [W:] *Amor patriae nostra lex*. Oblicza polskiej niepodległości w literaturze dokumentu osobistego, dydaktyce i edukacji historycznej. Pod red. Anny Gołębiowskiej. Opole 2017 s. 189–211.
303. KRUSZYŃSKA Elżbieta: Między zabawą a dydaktyką. Literacka twórczość Adama Bahdaja [1918–1985] dla dzieci i młodzieży. Toruń 2017 Wydaw. Nauk. UMK ss. 327.
304. KRUSZYŃSKI Marcin: „Profesorowie, którzy nie kształtują światopoglądu marksistowskiego, a wzdychają do dawnych czasów”. Epizod z dziejów polskiego szkolnictwa wyższego w okresie stalinowskim na przykładzie lubelskiego UMCS. *Pamięć i Sprawiedliwość*. [Nr] 25: 2015 s. 199–220.
305. KUBASIEWICZ Izabela: Dzieci i młodzież z Grecji w realiach PRL: domy dziecka, szkolnictwo, wychowanie. [W:] PRL a wojna domowa w Grecji. Pod red. Magdaleny Semczyszyn. Szczecin 2016 s. 176–185.
306. LISTY Jana Hulewicza do Ryszarda Wroczyńskiego z 1959 roku. [Wyd.] Wiesław Theiss. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 44–69.
307. MALIŃSKI Edmund: Początki szkolnictwa w powojennym Bolesławcu (1945–1950). [W:] Bolesławianie – nie przybyli znikąd. Wokół krajobrazu osadniczego Dolnego Śląska. Red.

nauk. Anna Bober-Tubaj, Joanna Nowosielska-Sobel, Grzegorz Strauchold. Bolesławiec 2016 s. 62–72.

308. MAREK Elżbieta: Kształcenie nauczycieli klas początkowych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. *Cieszyński Almanach Pedagogiczny*. T. 4: 2015 s. 41–61.

309. MARESZ Teresa: Polska i Polacy w radzieckiej szkolnej narracji podręcznikowej. Bydgoszcz 2017 Wydaw. Uniw. Kazimierza Wielkiego ss. 351.

310. NADOLNIK Izabela: Odrębne światy. Katecheci szkół średnich powiatu brzeskiego w okresie ofensywy ideologicznej. *Biografistyka Pedagogiczna*. R. 1: 2016 nr 1 s. 101–117.
Lata 1946–1970.

311. NAPIÓRKOWSKI Mateusz: Pożar DS 4 – toruńskie legendy miejskie i folklor studencki. *Rocznik Toruński*. [T.] 43: 2016 s. 273–292.
Dom studencki, 1961 r.

312. OLSZEWSKI Karol: Kilka uwag o prawniczych studiach II stopnia w latach 1952–1954. *Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem*. T. 39: 2017 nr 2 s. 37–51.

313. POPIŃSKI Krzysztof: Wyższe szkolnictwo rolnicze jako narzędzie przekształcania i rozwoju wsi polskiej w latach 1945–1989. *Spoleczeństwo i Ekonomia*. 2017 nr 1 s. 102–117.

314. RACINOWSKI Dariusz: Działania Gromadzkiej Rady Narodowej w Brdowie na rzecz oświaty w latach 1954–1971. *Polonia Maior Orientalis*. T. 4: 2017 s. 161–182.

315. RADZISZEWSKA Maria: Konstruowanie tożsamości nauczycielek w okresie PRL na Warmii i Mazurach. [W:] Tożsamość kobiet w Polsce. Interpretacje. T. 2: W XIX i XXI wieku. Pod red. Joanny Chłosty-Zielonki. Olsztyn 2016 s. 115–128.

316. STANIÓW Bogumiła: „Kalendarze Uczniowskie” jako kompendia wiedzy i narzędzia indoktrynacji młodego czytelnika w latach 1946–1952. [W:] Region i książka. Szkice z dziejów książki regionalnej. Pod red. Ewy Andrysiak, Elżbiety Steczek-Czerniawskiej. Kalisz 2016 s. 63–73.

317. STANIÓW B.: Książki z serii „Biblioteka Młodych Miczurinowców” jako przykład łączenia popularyzacji wiedzy i ideologizacji młodego pokolenia w latach 50. XX wieku. *Roczniki Biblioteczne*. T. 60: 2016 s. 209–221.
Ukazywała się w l. 1953–1956.

318. SZYMAŃSKI Andrzej: Starania wspólnot zakonnych o zapewnienie ciągłości funkcjonowania wyznaniowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w realiach Polski Ludowej (wybrane aspekty). [W:] Polityka wyznaniowa a prawo III Rzeczypospolitej. Red. Michał Skwarzyński, Piotr Steczkowski. Lublin 2016 s. 217–236.

319. ŚWIĘTOCHOWSKA Emilia: Rola PZPR w kształtowaniu wzorców wychowawczych obowiązujących w szkołach w latach 1956–1970. [W:] Partia, państwo, społeczeństwo. Pod red. Konrada Rokickiego. Warszawa 2016 s. 417–432.

320. TROJAN Krzysztof: Wychowawcy i wychowankowie Instytutu Filozoficzno-Teologicznego księży Marianów w latach 1945–1954. *Ephemerides Marianorum*. R. 6: 2017 s. 143–162.

321. TUTAJ Anna: Szkolnictwo żydowskie w powiecie wałbrzyskim w latach 1946–1949 na tle organizacji życia diaspory żydowskiej na Dolnym Śląsku. *Nowa Kronika Wałbrzyska*. T. 5: 2017 s. 129–143.

322. WALCZAK Krzysztof: Sprawozdanie ze stanu szkolnictwa w Kaliszu za rok szkolny 1966/67. Nieznane świadectwo dziejów polskiej oświaty. *Polonia Maior Orientalis*. T. 4: 2017 s. 199–208.
323. WIERZCHNICKI Maciej: Organizacja polskiego szkolnictwa w Słupsku w pierwszych latach po II wojnie światowej. *Nasze Pomorze*. Nr 16: 2014 [dr.:] 2015 s. 23–33.
324. WITUS Andrzej: Likwidacja analfabetyzmu w powiecie ostródzkim w latach 1949–1951. *Ostródzki Przegląd Historyczny*. T. 3: 2017 s. 111–143.
325. WRÓBLEWSKA Violetta: „Pomniki folkloru”, czyli anegdoty studenckie czasów PRL-u w Internecie. *Literatura Ludowa*. R. 60: 2016 nr 3 s. 17–27.
7. Okres 1989–2017
326. ANTONOWICZ Dominik: Internacjonalizacja jako źródło legitymizacji reform szkolnictwa wyższego w Polsce (2007–2012). *Przegląd Socjologiczny*. T. 65: 2016 z. 3 s. 131–155.
327. CIESIELSKA Danuta, Szczepański Jerzy: Recepcja polskich szkolnych podręczników do matematyki w latach 2010–2017. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 123–132.
328. [DWADZIEŚCIA pięć] 25 lat Pomocy Edukacyjnej dla Młodzieży. Jarosław 2017 Fund. Pomocy Edukacyjnej dla Młodzieży im. Heleny i Tadeusza Zielińskich ss. 58, il. Fundacja im. Heleny i Tadeusza Zielińskich w Jarosławiu w l. 1992–2017.
329. DZIEDZICZAK-FOLTYN Agnieszka: Reforma szkolnictwa wyższego w Polsce w debacie publicznej. Bilans dyskusji o uniwersytetach (1990–2015). Łódź 2017 Wydaw. UŁ ss. 287, nlb. 4.
330. GERYK Marcin: Zmiany w systemie szkolnictwa wyższego oraz ich wpływ na zarządzanie uczelniami w Polsce. Bilans 25-lecia. [W:] 25 lat samorządności w Polsce. Bilans decentralizacji władzy i zmiany gospodarczej. Red. nauk. Sławomir H. Zaręba, Piotr Komorowski, Marcin Zarzecki. Warszawa 2016 s. 205–224.
331. GOMÓŁKA Krystyna: Studenci, doktoranci i stażyści z Ukrainy na polskich uczelniach. *Przegląd Wschodnioeuropejski*. [T.] 7: 2016 [nr] 1 s. 85–98.
Od początku l. 90. XX w.
332. GOŃDA Marcin: Mobilność edukacyjna w sytuacji migracji do korzeni: polska diaspora na studiach w kraju przodków. *Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny*. R. 43: 2017 z. 1 s. 229–258.
Z krajów byłego ZSRR w XXI w.
333. IWASZKO Kazimierz: Współpraca oświaty gdyńskiej z polskimi szkołami na Litwie. *Zeszyty Gdyńskie*. Nr 11: 2016 s. 189–196.
Od 1990 r.
334. JĘDRAŚ Stanisław: Gimnazja w powiecie leszczyńskim w latach 1999–2015. *Rocznik Leszczyński*. T. 16: 2016 s. 131–150.
335. MOPOCZEK Adela Maria: Realizacja myśli pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego [1814–1871] w formacji i działalności członków Stowarzyszenia Rodzina bł. Edmunda Bojanowskiego. *Roczniki Pedagogiczne*. T. 9: 2017 nr spec. s. 241–245.
Zał. w 2002 r.
336. ORŁOWSKA Beata: Edukacja dzieci romskich na ziemi lubuskiej w latach 2004–2015. *Acta Politica Polonica*. 2017 nr 2 s. 73–90.

337. PATERSKI Karol: Kształcenie akademickie z zakresu genealogii. *Pedagogika Katolicka*. 2017 nr 2 s. 70–75.
Lata 2001–2017.
338. PODAWCA Konrad: Analiza zmian ilościowych usług oświaty w gminach powiatu płockiego w latach 1999–2014. *Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego*. [T.] 8: 2016 s. 392–410.
339. SANOJCA Karol: Gimnazjalne podręczniki do historii (1999–2019). Próba bilansu. *Opinie Edukacyjne PAU*. T. 15: 2017 s. 59–72.
340. STĘPIEŃ-LAMPA Natalia: Główne reformy oświatowe w III RP. O wpływie polityki na edukację. *Studia Humanistyczno-Społeczne*. T. 18: 2017 s. 153–166.
341. STĘPIEŃ-LAMPA N.: The main changes in the school system in the years 1998–2016 and their political context. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*. T. 19: 2017 s. 207–221.
342. SYRNYK Marek: Polityka oświatowa wobec migrantów – uczniowie z Ukrainy w polskiej szkole. *Acta Politica Polonica*. 2017 nr 2 s. 53–72.
Lata 2010–2016.
343. TOROWSKA Joanna: Edukacja kulturalna i edukacja kulturowa w Polsce po 1989 roku – próba ujęcia. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 111–128.
344. WASILEWSKI Krzysztof: Ewolucja systemów oświatowych i postaw młodzieży wobec edukacji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. *Kultura i Edukacja*. 2017 nr 3 s. 145–163.
Lata 1990–2013.
345. ZARZYCKI Robert [W.]: Od „Czytadelfka” do „Gazetonu”. *Zeszyty Żagańskie*. Nr 9: 2014 s. 70–78.
Czasopisma Zespołu Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu, od 1990 r.

8. Oświata polonijna

346. CHMIELEWSKI Witold: Działalność Funduszu Kultury Narodowej na Obczyźnie w latach 1939–1947. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 24–43.
347. CHWASTYK-KOWALCZYK Jolanta: Polskie czasopisma emigracyjne wspierające edukację w Wielkiej Brytanii w latach 1946–2017. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 133–153.
348. KLIMEK-GRĄDZKA Jolanta: Z historii nauczania języka polskiego Polaków w USA. Przegląd podręczników (wiek XIX – 1. połowa XX wieku). *Roczniki Humanistyczne*. T. 65: 2017 z. 10 s. 43–57.
349. POLACY w Irlandii. Dziesięć lat Polskiej Szkoły w Dublinie. The Poles in Ireland. Ten years of Polish school in Dublin. Red. nauk. Jarosław Płachecki; słowo wstępne Patric Quigley. Radom-Dublin 2017 Wydaw. Nauk. Inst. Eksploatacji – PIB; Polish Educational Association ss. 126, il.
350. POTULICKA Eugenia: Edukacja mniejszości rasowych i etnicznych w Stanach Zjednoczonych. Poznań 2016 Wydaw. Nauk. UAM ss. 271, nlb. 1. UAM. (Psychologia i Pedagogika; nr 247).

351. PUGACEWICZ Iwona H.: Batignolles 1842–1874. Edukacja Wielkiej Emigracji. Warszawa 2017 Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR ss. 701, il. IHN. (Monografie z Dziejów Oświaty; t. 47).

École polonaise des Batignolles.

Rec.: Schiller-Walicka Joanna: Zapomniana karta z dziejów Wielkiej Emigracji. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 205–217.

352. RÓŻAŃSKI Tomasz: Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ścieżki edukacyjne Polaków za granicą” (Ciechocinek, 27–28.04.2017). *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 438: Pedagogika. [Nr] 33: 2017 s. 141–146.

353. WÓLKONOWSKI Jarosław: Education in Polish and a level of higher education of Polish minority in Lithuania. *Kultura i Edukacja*. 2017 nr 4 s. 106–121.

354. ZANIEWSKA Teresa: Państwowe Gimnazjum i Liceum w Alessano (1945–1946). Z dziejów szkolnictwa 2. Korpusu Polskiego we Włoszech. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 196–211.

355. ZORMANOVÁ Lucie: Polish national school system in Teschen Silesia 17th – 19th centuries. *Bulletin of the History of Education*. [Nr] 36: s. 35–43.

III. DZIEJE SZKÓŁ RÓŻNYCH STOPNI

1. Szkoły podstawowe i zakłady wychowawcze

356. ALBUM szkolny Chyllice. Zespół red. Krystyna Jesionek, Emilia Kulczyk-Prus, Urszula Misiun, Monika Oksiutycz. Piaseczno 2017 Urząd M. i Gm. Piaseczno ss. 88, il.
Zespół Szkół Publicznych w Chylicach, l. 1917–2017.

357. ANYSZEWSKA Bożena, Bieda Aleksander, Władysław Adam: Z dziejów turskiej szkoły. [W:] Turze Pole. Dziedzictwo historyczne i kulturowe rodzinnej wsi prof. Waleriana Pańki. Pod red. Romana Szula, Władysława Tabasza i Mariusza Kaznowskiego. Warszawa-Turze Pole-Brzozów 2016 s. 267–304.

358. BOBKOWSKA Magdalena: Dzieje szkoły w Łubianie. *Kościerskie Zeszyty Muzealne*. [Z.] 10: 2016 s. 9–53.
W l. 1826–2014.

359. BYCZYNA. Archiwum szkolne 1837–1945. Oprac. merytoryczne oraz tekst Maria Leś-Runicka. Jaworzno 2017 TPM koło Byczyna ss. 76, il., mapy.

360. Grzybowski Przemysław Paweł, Marszałek Katarzyna: W naszym Domu... Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych wczoraj i dziś. T. 1. Kraków 2017 Oficyna Wydawnicza Impuls ss. 332, il.
Lata 1907–2016.

361. HUSAR Bożena, Bąk Elżbieta: Szkoła bliska sercom mieszkańców Żywca. 150 lat tradycji Szkoły Podstawowej nr 2. *Gronie*. Nr 17: 2017 s. 139–150.
Założona w 1866 r.

362. JACKIEWICZ Jerzy Marian: Refleksje nad historią szkoły w Czarnej. *Rocznik Stanisławowski*. Z. 1: 2013 s. 184–197.
Lata 1912–1974.
363. JĘDRAŚ Stanisław: Półtora wieku szkoły w Zielonej Wsi. *Rocznik Leszczyński*. T. 17: 2017 s. 193–207.
364. JURGA Janina: Z kart historii Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu. *Zeszyty Żagańskie*. Nr 12: 2015 s. 9–21.
Od 1945 r.
365. JUŹWIK Aleksander: Placówki opieki całkowitej i otwartej Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci i Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w latach 1945–1952. *Polska 1944/45–1989*. [T.] 14: 2016 s. 5–28.
366. KAPUŚCIŃSKA Monika: Szkolnictwo podstawowe na terenie Stalowej Woli w latach 1945–1989. Lublin 2017 Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II ss. 360, nlb. 4, il. Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II. (Prace z Dziejów Szkolnictwa i Opieki Społecznej w Polsce; t. 19) (Źródła i Monografie).
367. KOŁODZIEJCZAK Ryszard: Nauczyciele katolickiej szkoły elementarnej w Michałowie w latach 1840–1945. *Rocznik Gostyński*. T. 4: 2017 s. 55–74.
368. KONWERSKA Barbara: Ochronki wielickie – ich powstanie i rozwój w czasach zaboru austriackiego. *Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce*. T. 29: 2014 s. 33–50.
369. KOŚCIELNIAK Zofia, Pajka Krystyna: Glisne. Historia, oświata, tradycje. Glisne 2016 Szkoła Podst. ss. nlb. 1, 129, il.
Szkoła Podstawowa im. św. Floriana, XIX–XXI w.
370. KRONIKA Szkoły Podstawowej w Kolonii. Cz. 2: (Lata 1915–1935). [Wyd.] Benedykt Karczewski. *Kościerskie Zeszyty: Muzealne*. [Z.] 9: 2015 s. 155–202.
Cz. 1. *Tamże*. [Z.] 7: 2013.
371. KUK Arkadiusz: Szkoła w Łucznicy. *Zeszyty Historyczne Ziemi Garwolińskiej*. Nr 21: 2016 s. 121–127.
W XX w.
372. LISOWSKA Agnieszka: Ewangelicka Szkoła Ludowa dla Chłopców. *Miscellanea Oleśnickie*. [R. 2:] 2016 nr 1/2 s. 4–14.
W Oleśnicy, z pocz. XX w.
373. MANDZIEJ Gustaw: Żagańska „Siódemka” – historia w zarysie. *Zeszyty Żagańskie*. Nr 11: 2015 s. 76–85.
Szkoła Podstawowa nr 7 w Żaganiu, od 1961 r.
374. NAMYSŁO Aleksandra: Wzbudzić w dzieciach wiarę w lepsze jutro. Żydowskie domy dziecka w województwie śląskim w pierwszych latach powojennych. *CzasyPismo*. 2017 nr 2 s. 32–42.
W l. 1945–1950.
375. OKRASA Marzena: Bursy i internaty szkolne w województwie lubelskim w latach 1918–1998. Lublin 2017 Wydaw. UMCS ss. 249, il.

376. OŹÓG Piotr: Zarys dziejów szkolnictwa w Trzebusce w oparciu o „Księgę uchwał Rady szkolnej miejscowej w Trzebusce”. Cz. 2: Lata 1926–1937. *Rocznik Sokolowski*. Nr 12: 2015 s. 51–104.

Cz. 1. *Tamże*. Nr 11: 2014.

377. PIECHOCKI Maciej: Żnińska szkoła parafialna czasów potrydenckich (1577–1772). *Studia z Dziejów Pogranicza Kujawsko-Wielkopolskiego*. T. 1: 2011 s. 51–62.

378. POŁOK Monika Maria: Nasz ośrodek – nasz dom. Jubileusz 180-lecia Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu 1836–2016. Racibórz-Pietrowice Wielkie 2017 Kolgraf Koloch Jan ss. 234, il.

379. PRAWDZIC-SZCZAWIŃSKA Małgorzata: Szkoła podstawowa w Górkach Mironowych. *Rocznik Wołomiński*. T. 13: 2017 s. 183–190.
Część Wołomina.

380. PRUS Tomasz: 60-lecie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 w Żaganianiu. *Zeszyty Żagańskie*. Nr 10: 2014 s. 84–96.
Lata 1954–2014.

381. PRYĆ Małgorzata: Dzieje gwoźnieckiej oświaty w świetle kroniki szkolnej z lat 1901–1938. *Rocznik Niebylecki*. T. 4: 2016/2017 [dr.:] 2017 s. 273–285.

382. RACINOWSKI Dariusz: Struktura, zmiany organizacyjne i poziom nauczania Publicznej Szkoły Powszechnej w Brdowie w latach 1919–1939. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 133–150.

383. ŚLABIŃSKA Elżbieta: Zakłady opieki całkowitej (zamkniętej) dla dzieci opuszczonych w Drugiej Rzeczypospolitej. [W:] Od kwestii robotniczej do nowoczesnej kwestii społecznej. *Studia z polskiej polityki społecznej XX i XXI wieku*. T. 3. Pod red. nauk. Pawła Graty. Rzeszów 2015 s. 51–82.

384. SOSNOWSKA Joanna: Dziecięce lata. Przedszkole Uniwersytetu Łódzkiego 2012–2017. Łódź 2017 Wydaw. UE ss. 206, nlb. 1, il.

385. SZKOŁA Podstawowa w Ulatowie-Adamach 1957–2017. Zeszyt wspomnień. Ulatowo-Adamy-Krzynowłoga Mała 2017 Gm. Biblioteka Publ. ss. 36, il.

386. SZKOŁA Powszechna w Kroszynie koło Baranowicz 1910–1945. [Wyd.] Waldemar Witold Żurek. *Rocznik Kolbuszowski*. Nr 16: 2016 s. 379–423.
Zawiera Kronikę Szkoły Powszechnej w Kroszynie.

387. ŚLUSARSKA Katarzyna: Publiczna Szkoła Powszechna w Kurmanowie. Korespondencja matki przełożonej Urszuli Ledóchowskiej z Dozorem Szkolnym gminy Białopole. *Rocznik Chełmski*. T. 20: 2016 s. 435–441.
Rok 1932; zawiera też faksymile korespondencji.

388. WASILEWSKA Agata: Nasze szkoły. Z dziejów szkół w gminie Sarnaki. Sarnaki 2017 Nakł. własnym ss. 358, il.
XIX–XXI w.

389. WAWRĘTA Krystyna, Woch Katarzyna: Sto lat szkolnictwa Ożarów-Ługów 1916–2016. Ożarów 2016 Barwa Bieszczadzka Agencja Reklamowo-Wydawnicza, Andrzej Szczerski ss. 188, nlb. 2, tabl. 24, il.

390. WIDOMSKI Antoni: Pierwsza Tysiąclatka w powiecie wołomińskim. *Rocznik Wołomiński*. T. 12: 2016 s. 89–104.

Budowa szkoły w Pustelniku (obecnie dzielnica Marek), l. 1958–1963.

391. WOJTKOWSKA Anna: Szkolne kalendarium budynku przy ulicy Wileńskiej 32 w Wołominie. Lata 1989–1992. *Rocznik Wołomiński*. T. 13: 2017 s. 45–85.

2. Szkoły ponadpodstawowe ogólnokształcące

392. BRODNICKI Mariusz: Program edukacji przyrodniczej w okresie pobytu Jana Heweliusza w Athenas Gedanenses. [W:] Jan Heweliusz i kultura heweliuszowska. *Utilitas et delectatio*. Pod red. Marii Mendel i Józefa Włodarskiego. Gdańsk 2013 s. 43–52.

393. CEKLARZ Katarzyna: Nowotarskie gimnazjum oraz Nowy Targ w latach 1907–1913 we wspomnieniach dr. Sebastiana Flizaka. *Almanach Nowotarski*. Nr 20: 2016 s. 249–262.

Żyjący w l. 1881–1972 germanista i etnograf.

394. CZAPLICKI Ryszard: Zarys historii II Miejskiego Gimnazjum i XXI Liceum Ogólnokształcącego im. Hugona Kołłątaja w Warszawie w latach 1921–2017. Warszawa 2017 XXI LO im. Hugona Kołłątaja ss. 262, nlb. 1; 151, nlb. 1, il.

Współwydane z: Współczesność XXI Liceum Ogólnokształcącego im. Hugona Kołłątaja w Warszawie 1997–2017. Praca zbior. pod red. Beaty Lewickiej.

395. CZERNICKA-CHODKOWSKA Danuta: Opowieści z życia szkoły w latach 1945–1949 z okazji 110 rocznicy Gimnazjum i Liceum J. Słowackiego w Częstochowie. *Almanach Częstochowy*. [T. 30]: 2017 s. 183–187.

396. CZYZEWICKI Franciszek: Wycieczka Gimnazjum Żeńskiego PP. Benedyktynek w Przemysłu do Krosna i w okolice Odrzykonja. *Rocznik Przemyski*. T. 53: 2017 z. 1 s. 275–287.

Rok 1922.

397. FRYŚ Andrzej: O tym, jak Frysiowie w Wadowickim Gimnazjum nauki pobierali. *Wadowiana*. Nr 19: 2016 s. 198–205.

XIX–XX w.

398. GENSICHEN Otto Franz: Wspomnienia landsberskie. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny*. Nr 24: 2017 s. 457–464.

Mowa wygłoszona w 1909 r. z okazji jubileuszu powstania w Gorzowie Wielkopolskim Królewskiego Gimnazjum (Königliches Gymnasium).

399. GLURA Roman: Pierwsze zjazdy absolwentów Gimnazjum i Liceum Ziemi Gostyńskiej. *Rocznik Gostyński*. T. 2: 2015 s. 9–18.

W latach 1927–1949 (10 przed i 5 po II wojnie światowej).

400. HISTORIA i teraźniejszość Zespołu Szkół im. Tadeusz Kościuszki w Wysokiej. W oprac. Małgorzaty Hadław. Wyd. 2, poszerz. Wysoka-Rzeszów 2017 Naczelna Organizacja Techniczna FSNT. Rada ss. 160, nlb. 1, il.

401. JARUSZEWSKI Kazimierz: Wychowankowie Królewskiego Katolickiego Gimnazjum w Chojnicach. *Kronika Bydgoska*. T. 38: 2017 s. 421–435.

Lata 1815–1948.

402. JARUSZEWSKI K.: Wychowankowie Królewskiego Katolickiego Gimnazjum w Chojniach w Towarzystwie Literacko-Słowiańskim we Wrocławiu (1842–1886). *Zeszyty Chojnickie*. Nr 32: 2016 s. 260–269.

Lata 1842–1886.

403. KRONIKA Gimnazjum w Bochni 1817–1904. Wyd. Agnieszka Gicała, Zofia Sitko. Kraków-Warszawa 2017 AN; NDAP ss. 223, nlb. 1, il. AN w Krakowie.

Tekst równol. pol., łac.

404. ŁAZAROK Bohdan: *Disciplina Alma Mater (1902–1910): o nauce Brunona Schulza w drohobyckim C.K. Gimnazjum im. Franciszka Józefa I.* [W:] *O Drohobyczu, trójmieście i zagłębiu. Polsko-ukraińskie studia z socjologii historycznej*. Red. Jacek Kurczewski, Dariusz Wojakowski, Leonid Tymoszenko. Rzeszów 2016 s. 82–106.

405. MIECZYŃSKI Grzegorz: *Fabianiacy. Uczniowie pensji męskiej Feliksa Fabianiego*. Radomsko 2016 PTH. Oddz. ss. 127, nlb. 1, il. (Radomszczańska Biblioteczka Regionalna; 12).

406. NIEWĘGŁOWSKA Aneta: *Średnie szkolnictwo żeńskie w dziewiętnastowiecznym Grudziądzu*. *Rocznik Grudziądzki*. [T.] 23: 2015 s. 111–127.

407. OCHENDUSZKO Tadeusz: *Szkoły średnie w Stanisławowie w latach 1669–1918*. *Prace Historyczno-Archivalne*. T. 28: 2016 s. 51–68.

408. POŁOMSKI Łukasz, Sasinowski Adam, Jakubiec Paweł: *I Gimnazjum nowosądeckie w lwowskich archiwach*. *Almanach Sądecki*. R. 25: 2016 nr 3/4 s. 122–130.

409. [REMISZEWSKA Agnieszka]: *XIV Liceum Ogólnokształcące im. Ryszarda Kaczorowskiego w Białymstoku*. Publikacja pamiątkowa z okazji jubileuszu 20-lecia szkoły. Tekst Agnieszka Remiszewska. Białystok 2017 XIV LO im. Ryszarda Kaczorowskiego ss. 176, il.

410. SADURSKI Ireneusz: *Regulaminy i wymogi obowiązujące uczniów Gimnazjum Lubelskiego w dobie międzypowstaniowej*. *Rocznik Lubelski*. T. 43: 2017 s. 69–92.

411. STAWOWCZYK Katarzyna: *Żywiecki „Ogólniak” w pejzażu kulturalnym miasta*. Ciekawostki z historii Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Żywcu. Cz. 1. *Gronie*. Nr 16: 2016 s. 163–186.

Od lat 90. XIX do 30. XX w.

412. ŚWIĄTEK Marian Ryszard: *Zarys dziejów książęcej szkoły średniej dla chłopców do 1945 r.* *Zeszyty Żagańskie*. Nr 12: 2015 s. 4–8.

Od XVI w.

413. *W GDAŃSKIM ogrodzie muz. Gimnazjum Akademickie w Gdańsku wobec kultury starożytnych Greków i Rzymian. Idee, teksty, artefakty*. Red. Maria Otto, Jacek Pokrzywnicki. Pelplin 2016 Bernardinum ss. 303, il.

Katalog wystawy, Gdańsk, 19 VI – 31 VII 2015 r.

Z treści: Awianowicz Bartosz: *Retoryka w Gdańskim Gimnazjum Akademickim w świetle programów szkolnych, wykładów i praktyki oratorskiej drugiej połowy XVI i XVII wieku* s. 41–66; Kociumbas Piotr: *Muzyczne rebusy Michaela Conoviusa (1609–1692) albo gimnazjalnego kantora eksperymenty z epitalamium* s. 67–101.

414. WYPIORCZYK-PRZYGODA Katarzyna: Miklaszanki. Wspomnienia biograficzne absolwentek Prywatnego Gimnazjum i Liceum im. Heleny Miklaszewskiej w Łodzi. Łódź 2017 Wydaw. Akad. Humanist.-Ekonom. ss. 241, il. XX–XXI w.

3. Szkoły zawodowe

415. BEDYŃSKI Krystian: Szkoła w więzieniu w Mrowinie 1935–1969. *Kronika Wielkopolski*. 2016 nr 1 s. 44–54.

416. BIŃKOWSKI Marek Krzysztof: Dzieje Szkoły Rolniczej i Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Bierutowie w latach 1946–2016. Cz. 1: 1946–1976. *Miscellanea Oleśnickie*. [R. 2:] 2016 nr 1/2 s. 33–60.

417. BRUSIŁO Zygmunt: 50 lat Zespołu Szkół Budowlanych w Bolesławcu. *Rocznik Bolesławiecki*. T. 8: 2015 [dr.:] 2016 s. 55–61.

418. DĘBCZAK Barbara, Gawlik Marek: Historia chorzowskiego „Chemika”. Zarys monograficzny Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 4 im. Jędrzeja Śniadeckiego, 1945–2015. Rozdz. XIV Joanna Krzesiewicz-Rowińska. Chorzów 2016 Zespół Szkół Techn. i Ogólnokształcących nr 4 im. Jędrzeja Śniadeckiego ss. 177, nlb. 1, il.

Rec.: Hojka Zbigniew, *Zeszyty Chorzowskie*. T. 17: 2016 s. 209–211.

419. DOMAGAŁA Jarosław: Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. w Kutnie w latach 1972–1994. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 21: 2017 s. 325–382.

420. DOMAGAŁA J.: Państwowa Szkoła Muzyczna w Kutnie w latach 1960–1972. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 20: 2016 s. 251–272.

421. FLOREK Magdalena: 70 lat działalności Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Ludomira Różyckiego w Kielcach. [W:] *Studia z życia muzycznego regionu świętokrzyskiego. Tradycja – współczesność*. Red. nauk. Ewa Parkita, Wiktor Zygmunt Łyjak. Kielce 2016 s. 217–258.

422. GLUGŁA Paweł: Krajowa Szkoła Stolarska w Kalwarii Zebrzydowskiej. *Nowa Szkoła*. R. 72: 2017 nr 7 s. 41–51.
Lata 1897–1937.

423. GNEROWICZ Henryka, Gnerowicz Jerzy: Kaliska szkoła muzyczna. Jej dzieje, nauczyciele i wychowankowie. Kalisz 2014 Państw. Szkoła Muzyczna I i II st. im. Henryka Melcera ss. 647, il.

Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Henryka Melcera, zał. w 1919 r.

Rec.: Michałak Beata, *Rocznik Kaliski*. T. 40: 2014 s. 313–318.

424. GOŁDYN Piotr: Działalność Krajowej Szkoły Kupieckiej w Tarnowie w świetle zachowanych sprawozdań dyrekcji szkoły. *Tarnowskie Studia Historyczne*. T. 5: 2017 s. 116–127.

425. INNA. Szkoła jakich już nie ma... Wspomnienia nauczycieli i absolwentów Zespołu Szkół Pedagogicznych i Technicznych im. Komisji Edukacji Narodowej przy ulicy Krzywej w Lublinie. Pod red. Alicji Omiołek. Lublin 2016 Polihymnia ss. 229, tabl. 42, il.
Lata 1962–1993.

426. KOŚCIUKIEWICZ Kazimierz: Szkoła Muzyczna w Świdnicy. *Rocznik Świdnicki*. T. 43: 2015 [dr.:] 2016 s. 80–92.
Od 1945 r.
427. KULBACKA Anna: Zanim powstały technika leśne... Ośrodek szkoleniowy w Białowieży na tle szkolnictwa zawodowego leśnego w Polsce w latach 1945–1951. Wyd. 2. Gołuchów 2017 Ośr. Kultury Leśnej ss. 163, il.
Wyd. 1. 2016.
428. LESIAK Henryk: Konstanty Migdałło (1892–1971) w 125 rocznicę urodzin i Szkoła Rolnicza w Mieczysławowie (1912–2017) w 105 rocznicę powstania. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 21: 2017 s. 221–242.
429. ŁAJEWSKA-SZYPLUK Stanisława: Porta Supraśla. Liceum Plastyczne im. Artura Grotgera. Supraśl 2017 Stow. na Rzecz Edukacji Artystycznej EduArt; Stow. Kult. Collegium Suprasliense ss. 575, il.
430. MAGDOŃ Jacek: Zarys działalności szkolnictwa zawodowego w Sędziszowie Małopolskim w latach 1945–1977. [W:] *Z dziejów Polski południowo-wschodniej 1944/45–1990*. Wybrane aspekty. Pod red. Mirosława Romańskiego. Rzeszów-Tarnobrzeg 2016 s. 147–165.
431. MATUSZKIEWICZ Gabriela: Reaktywacja Publicznej Szkoły Dostosowanej Zawodowej w Koninie i jej działalność w latach 1945–1950 w świetle protokołów rady pedagogicznej. *Polonia Maior Orientalis*. T. 4: 2017 s. 147–160.
432. MIROSZEWSKI Kazimierz: Myszkowska zawodówka (1945–2016). *Zeszyty Myszkowskie*. Nr 3: 2016 s. 139–152.
433. MUSIAŁOWICZ Ryszard: Kronika Technikum Przemysłu Szklarskiego (1951–2001). *Rocznik Wołomiński*. T. 13: 2017 s. 103–137.
434. MUSIAŁOWICZ R.: Pedagogzy i kadra Technikum Przemysłu Szklarskiego (1970–2004). *Rocznik Wołomiński*. T. 12: 2016 s. 105–125.
435. OBLĄKANI teatrem... 50 lat Państwowego Policealnego Studium Wokalno-Aktorskiego im. Danuty Baduszkowej w Gdyni. Praca zbiorowa. Pod red. Jacka Westera. Gdynia 2016 Państ. Policealne Studium Wokalno-Aktorskie im. Danuty Baduszkowej ss. 160, il. Państ. Policealne Studium Wokalno-Aktorskie im. Danuty Baduszkowej w Gdyni.
436. OKRASA Marzena, Leśniewski Grzegorz: Z historii szkolnictwa Lubelszczyzny. Ogólnokształcące Liceum Wojskowe w Lublinie w latach 1985–1992. Lublin 2017 Wydaw. UMCS ss. 295, il.
437. PODGÓRSKA Barbara, Podgórski Adam: Rogozinieckie reminiscencje 1965–1970. Ruda Śląska 2016 Rudzkie Tow. Przyj. Drzew OPP ss. 141, nlb. 1, il.
Wspomnienia uczniów Technikum Leśnego w Rogozińcu.
438. [SIEDEMDZIESIĘCIOLECIE] 70-lecie Szkoły Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Warszawie. 1947–2017. Red. Elżbieta Mackoś-Gorayska, Hanna Sawicka. Warszawa 2017 Zespół Państ. Szkół Muzycznych nr 4 im. Karola Szymanowskiego ss. 282, nlb. 2, il. Zespół Państ. Szkół Muzycznych nr 4 im. Karola Szymanowskiego w Warszawie.

439. ZARZYCKI Robert: Wczoraj i dziś „Sześćdziesiątki”. *Zeszyty Żagańskie*. Nr 8: 2013 s. 62–70.

Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu, od 1946 r.

4. Zakłady kształcenia nauczycieli (z wyjątkiem szkół wyższych)

440. GLUGLA Paweł: Seminarium nauczycielskie w Galicji. *Nowa Szkoła*. R. 73: 2017 nr 9 s. 43–55.

441. LUSEK Joanna: Preparandy i seminarium nauczycielskie na Górnym Śląsku w latach I wojny światowej. [W:] *I wojna światowa na Śląsku. Historia, literatura, kultura*. Red. nauk. Grażyna Barbara Szewczyk, Ryszard Kaczmarek. Oświęcim 2016 s. 62–91.

442. MATYJAS Remigiusz: Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Mogielnicy a idea krajoznawcza (1919–1932). [W:] *Polisce służyliśmy i służyć będziemy. Wybór materiałów oraz układ t.* Wanda Skowron, Edward Wieczorek. Warszawa 2016 s. 95–120.

443. PAWELEC Lidia: *Kształcenie nauczycieli w regionie świętokrzyskim (1866–2000)*. Wyd. 2. Kielce 2017 UJK ss. 322, il.

444. THIEL Uwe: *Królewskie Seminarium Nauczycielskie w Koszalinie. Z jego 109-letniej historii*. *Rocznik Koszaliński*. Nr 44: 2016 s. 29–42.

5. Szkoły wyższe

Akademia Górniczo-Hutnicza

445. [DWADZIEŚCIA pięć] XXV lat Szkoły Ochrony Środowiska i Inżynierii Środowiska im. Walerego Goetla. Kraków 2017 Szkoła Ochrony Środowiska i Inżynierii Środowiska im. Walerego Goetla. AGH ss. 172, il. Szkoły Ochrony Środowiska i Inżynierii Środowiska im. Walerego Goetla. (Monografie; nr 3).

Akademia Medyczna w Krakowie

446. GRYGLEWSKI Ryszard W.: *Rozwój nauk podstawowych w Krakowskiej Akademii Medycznej w latach 1950–1992. Wybrane dziedziny*. Kraków 2017 Księg. Akademicka ss. 223, il.

Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina

447. JANKOWSKA Mirosława, Jankowski Wojciech: *Instytut Pedagogiki Muzycznej PWSM/AMFC w Warszawie (1974–1992)*. Warszawa 2016 Wydaw. Uniw. Muzycznego Fryderyka Chopina ss. 434, il.

Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna/Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina.

Akademia Pedagogiczna w Szczecinie

448. GUT Paweł: Akademia Pedagogiczna w Szczecinie 1930–1932. *Szczeciński Informator Archiwalny* Nr 25: 2016 s. 19–30.

Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie

449. WSPOMINAJĄC Akademię. Napisane, wysłuchane, zapisane 1945–1992. Red. i oprac. Jacek Dembosz; red. nauk. Teresa Czerniejewska-Herzig. Kraków 2017 Wydaw. ASP im. Jana Matejki ss. 528. (Biblioteka 200-lecia).

Antologia wspomnień z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

450. WSPOMINAJĄC Akademię. Napisane, wysłuchane, zapisane. 1920–1950. Autorzy i rozmówcy: Paweł Taranczewski [i in.]. Kraków 2017 Wydaw. ASP im. Jana Matejki ss. 528. (Biblioteka 200-lecia. Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie; t. 2).

Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna

451. ELBLĄSKA Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna 2001–2016. Oprac. zespół w składzie Tomasz Borkowski [i in.]. Elbląg 2016 Elbląska Uczelnia Humanist.-Ekonom. ss. 91, il.

Zawiera też wspomnienia.

Katolicki Uniwersytet Lubelski

452. RYBA Mieczysław: Wizja Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w świetle projektu jego założycieli. *Człowiek w Kulturze*. Nr 27: 2017 s. 209–218.

453. ZIĘBA Józef: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Powstanie i odrodzenie uczelni. Lublin 2017 Polihymnia ss. 143, il.

Politechnika Krakowska

454. [SZEŚĆDZIESIĄT pięć] 65 lat Zakładu Eksploatacji Pojazdów Samochodowych i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (1950–2015). Red. i oprac. materiałów Andrzej Mruk. Kraków 2017 Wydaw. Politech. Krakowskiej ss. 94, il. Politech. Krakowska im. Tadeusza Kościuszki. Wyzd. Mechaniczny. Na Wydziale Mechanicznym.

Politechnika Łódzka

455. POPIEL Krystyna, Wilbik Małgorzata: Zbiory Muzeum Politechniki Łódzkiej. Collection of the Museum of the Lodz University of Technology. Łódź 2016 Pracownia Hist. Politech. Łódzkiej ss. 89, il.

Tekst równol. pol., ang.

456. WYDZIAŁ Chemiczny Politechniki Łódzkiej 1945–2015. *Zeszyty Historyczne Politechniki Łódzkiej*. Z. 15: 2015 s. 11–200.

Politechnika Opolska

457. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Wydziału Budownictwa i Architektury. Pod red. Zbigniewa Zematego, Wiesława Barana, Anny Dębowskiej. Opole 2017 Oficyna Wydaw. Politech. Opolskiej ss. 423, il.

Lata 1966–2016.

Politechnika Warszawska

458. HICKIEWICZ Jerzy, Sadłowski Przemysław: 100-lecie Politechniki Warszawskiej. Pocztki Wydziału Elektrycznego. *Analecta*. R. 24: 2015 z. 2 s. 167–177.

Od 1915 r.

459. JAKUBIAK Marek: Pierwsza polska politechnika. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 39–56.

460. JUBILEUSZ [dziewięćdziesięciopięciolecia] 95-lecia Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Oprac. red. Alicja Sadowska, Ryszard Malarski. Warszawa 2016 Oficyna Wydaw. Politech. Warszawskiej ss. 288, il.

461. ZARYS historii i osiągnięć Instytutu Automatyki i Robotyki Politechniki Warszawskiej (1957–2015). Oprac. wyd. Ilona Trendal (!), Marcin Stachura. Radom 2016 Wydaw. Nauk. Inst. Technologii Eksploatacji – PIB; na zlec. Fund. Politech. Warszawskiej i koła Absolwentów Mechatroniki Precyzyjnej/Mechatroniki ss. 170, il.

Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych

462. GŁOGOWSKA Helena: Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych w życiu kulturalnym miasta. *Zeszyty Gdyńskie*. Nr 10: 2015 s. 189–212.

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

463. [CZTERDZIESTOLECIE] 40-lecie Wydziału Inżynierii Produkcji SGGW (1977–2017) (d. Wydział Techniki Rolniczej i Leśnej). Praca zbior. pod red. Jerzego Bulińskiego. Warszawa 2017 P. W. Polimax ss. 220, il.

464. [DWIEŚCIE] 200 lat tradycji Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Od Marymontu do Ursynowa 1816–2016. Księga jubileuszowa. T. 1: Historia uczelni. Oprac. red. Jan Kiryrow. Warszawa 2016 Wydaw. SGGW ss. 474, il.

Z treści: Drozdowski Marian Marek: Rolnictwo i oświata rolnicza w Polsce w XIX wieku s. 15–42; Stępa Stanisław: Powstanie i rozwój polskiego szkolnictwa rolniczego (1816–1918) s. 43–84; Tropiło Jan: Szkolnictwo weterynaryjne w Warszawie do 1952 roku s. 85–120; Grzywacz Andrzej: Kształcenie leśników w Królestwie Polskim s. 121–147; Stępa S.: W II Rzeczypospolitej s. 149–176; Podlaski Sławomir: Okres okupacji s. 177–209; Stępa S.: SGGW po II wojnie światowej s. 211–270; Łabętowicz Jan: Rozwój wydziałów SGGW po 1945 roku s. 271–308; Rzewuski Józef: Rolnicze i leśny zakłady doświadczalne s. 309–350; Stępa S.: W III Rzeczypospolitej s. 351–402; Godlewska Ewelina, Grobelska Karolina: Rektorzy s. 403–443; Radecki Andrzej: Doktorzy honoris causa s. 445–469.

Toż. T. 2: Historia wydziałów. Warszawa 2016 ss. 466, il.

Z treści: Łabętowicz J., Radecki A.: Wydział Rolnictwa i Biologii s. 11–64; Binek Marian, Kluciński Włodzimierz, Kupczyńska Marta, Motyl Tomasz: Wydział Medycyny Weterynaryjnej s. 65–120; Zasada Michał: Wydział Leśny s. 121–154; Kryczyński Selim, Latkowska Monika: Wydział Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu s. 155–207; Pierzgałski Edward, Żelazo Jan: Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska s. 209–246; Krajewski Krzysztof I.: Wydział Technologii Drewna s. 247–278; Łojek Jacek, Śliwiński Jerzy, Lopińska Magdalena, Skibniewska Ewa, Kosieradzka Iwona: Wydział Nauk o Zwierzętach s. 279–309; Wojewódzka-Wiewiórska Agnieszka: Wydział Nauk Ekonomicznych s. 311–340; Ceglińska Alicja: Wydział Nauk o Żywności s. 341–373; Gutkowska Krystyna: Wydział Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji s. 375–408; Buliński Jerzy: Wydział Inżynierii Produkcji s. 409–434; Kampka Franciszek: Wydział Nauk Społecznych s. 435–450; Landmesser Joanna, Orłowski Arkadiusz: Wydział Zastosowań Informatyki i Matematyki s. 451–466.

465. [SIEDEMDZIESIĘCIOLECIE] 70-lecie studiów na Wydziale Budownictwa i Inżynierii Środowiska SGGW w Warszawie. Kronika jubileuszowa. Mater. przygot. Kazimierz Banasik [i in.]. Warszawa 2016 Wydaw. SGGW ss. 479, il.

Treść: Rozwój Wydziału w okresie 1946–2016 s. 7–32; Wydział w roku 2016 s. 33–100; Doktorzy Honoris Causa i Profesorowie Honorowi s. 101–128; Pracownicy Wydziału s. 129–343; Stopnie naukowe doktora habilitowanego uzyskane na Wydziale s. 344–347; Stopnie naukowe doktora uzyskane na Wydziale s. 344–361; Absolwenci Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska s. 362–479.

466. STĘPKA Stanisław: Działania w sprawie przywrócenia historycznej nazwy – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (1972–1975). [W:] Historia i tradycje ruchu ludowego. T. 2: Oświata, prasa, sport, historia. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 501–507.

467. STĘPKA S.: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w okresie II wojny światowej (1939–1945). [W:] Państwo, demokracja, chłopi. Studia z historii społeczno-politycznej Polski (XVII–XX w.). Pod red. Stefana Józefa Pastuszki i Joanny Szejnabis-Zdyb. Warszawa-Kielce-Pułtusk-Kraków 2016 s. 419–428.

Szkoła Główna Warszawska

468. SZKOŁA Główna. Księgi wpływów. Red. nauk. Urszula Kowalczyk i Łukasz Książyk. Warszawa 2017 Wydawnictwa Uniw. Warszawskiego ss. 378.

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

469. KSIĘGA jubileuszowa dla uczczenia 80-lecia Katedry Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Oprac. redakcyjne Ryszard Borowiecki, Andrzej Jaki. Kraków 2017 Fund. Uniw. Ekonom. w Krakowie ss. 177.

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

470. KSIĘGA 70-lecia Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Pod red. Jędrzeja Chumińskiego i Czesława Zająca. Wrocław 2017 Wydaw. Uniw. Ekonomicznego ss. 236, il.

Lata 1947–2017.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

471. BRENK Mikołaj, Nowak-Kluczyński Konrad: 50 lat Zakładu Historii Wychowania na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 232–238.

472. JAKŚ-IVANOVSKA Magdalena: Profesorowie Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939. Portret demograficzno-społeczny. *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*. T. 76: 2016 s. 341–383.

473. NOWICKI Michał: Sprawozdanie z obchodów Jubileuszu 50-lecia Zakładu Historii Wychowania UAM. *Biuletyn Historii Wychowania*. [Nr] 37: 2017 s. 247–248.
25–26 IX 2017 r.

474. ŻUKOWSKI Przemysław Marcin: Dzieje II Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu w Poznaniu w latach 1919–1939. *Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. [T.] 18: 2015 s. 149–167.

Uniwersytet Jagielloński

475. BARCIK Mieczysław: Adama Mickiewicza gotowość służenia Uniwersytetowi Jagiellońskiemu. *Prace Historyczne*. [T.] 142: 2015 z. 1 s. 99–112.
Rok 1849.

476. GRODZISKI Stanisław: Za trzecim razem. Zapiski uniwersyteckie z lat 1968, 1981, 1989. Kraków 2017 Karolina Grodziska ss. 239, nlb. 1, il.
Wspomnienia profesora UJ (ur. 1929).

477. JANECZEK Stanisław: Kołłątajowska reforma Akademii Krakowskiej na tle przemian szkolnictwa wyższego w XVIII wieku. *Wiek Oświecenia*. [T.] 33: 2017 s. 39–85.

478. KRONIKA Uniwersytetu Jagiellońskiego za rok akademicki 2010/2011 i 2011/2012. Red. nacz. Andrzej Kazimierz Banach. Kraków 2016 UJ ss. 543, nlb. 1, il.

479. ŁUCZAK Wanda: Unieważnić „stalinowski rozbiór” Uniwersytetu Jagiellońskiego – walka o powrót oderwanych wydziałów w latach 1956–1957. *Prace Historyczne*. [T.] 142: 2015 z. 1 s. 149–165.

480. ŚLIWA Joachim: Archeologia śródziemnomorska w Uniwersytecie Jagiellońskim (1897–1998). *Meander*. Vol. 72: 2017 s. 143–163.

481. ŻUKOWSKI Przemysław Marcin: Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w latach 1918–1939. *Źródła*. Kraków 2017 Księg. Akademicka ss. 514.

Uniwersytet Lwowski

482. KAWALEC Agnieszka: Seminarium historii powszechnej Ksawerego Liskego. Lista studentów i prac seminaryjnych. *Galicja*. T. 1: 2015 s. 358–377.
W l. 1871/72–1891.

483. WIADERNA-KUŚNIERZ Renata: Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w okresie międzywojennym (1918–1939). Wyd. 2. Toruń-Słupsk 2017 Adam Marszałek; Akad. Pomorska ss. 516, il.
Wyd. 1. 2015.

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

484. BARTNICKI Roman: Korzenie UKSW. Z dziejów uczelni na warszawskich Bielanych. Warszawa 2017 Wydaw. Nauk. Uniw. Kard. Stefana Wyszyńskiego; Muzeum Niepodległości ss. 500, tabl. 16, il.

Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

485. LEWERA Dariusz: Zarys dziejów Katedry i Zakładu Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu. *Orbis Linguarum*. Vol. 46: 2017 s. 449–467.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika

486. SUPRUNIUK Anna, Supruniuk Mirosław Adam: Tajemnicze początki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Wilno i Lwów w Toruniu). Ze wspomnieniem Józefa Szudego. Toruń 2017 Wydaw. Nauk. UMK ss. 329, tabl. 1 karta złożona luzem, il. UMK w Toruniu.

487. UNIWERSYTET Mikołaja Kopernika. Wspomnienia absolwentów. Plon czwartego konkursu ogłoszonego w 2014 roku przez Stowarzyszenie Absolwentów UMK. Pod red. Izabeli Walczyk i Wojciecha Streicha. Toruń 2017 Wydaw. Nauk. UMK ss. 229, nlb. 1, il.
Lata 1945–2014.

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

488. BIEDROŃ Tomasz Jan, Wywiad Przemysław: Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie (1996–2015). *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Folia 199: Studia de Securitate et Educatione Civili.* [T.] 5: 2015 s. 20–40.

Uniwersytet Śląski

489. FIC Maciej: Od „czerwonego” do „odkłamanego”. Uniwersytet Śląski w latach 1968–1989. *CzasyPismo.* 2017 nr 2 s. 174–183.
490. JUSZCZYK Stanisław: Czterdzieści lat instytucjonalnego funkcjonowania pedagogiki i psychologii na Górnym Śląsku. *Rocznik Pedagogiczny.* T. 39: 2016 s. 213–223.
491. NANCKA Grzegorz: Z dziejów nauczania prawa rzymskiego u początków Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. *Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego.* [T.] 19: 2016 s. 345–353. Lata 60.–70. XX w.
492. WÓJTOWICZ Marek: Historia kierunku studiów nauki o rodzinie na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne.* T. 49: 2016 z. 1 s. 226–236. XX–XXI w.

Uniwersytet w Białymstoku

493. TEMPORA mutantur et nos mutamur in illis... XL lat Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku. Dekada 2008–2017. Red. Mirosław Sobecki, Alicja Korzeniecka-Bondar. Białystok 2017 Wydaw. Uniw. w Białymstoku ss. 217, nlb. 1, il.
- Z treści: Rozwój i kierunki działań poszczególnych jednostek organizacyjnych s. 17–171; Pogorzelska Stanisława: Studia z pedagogiki dla Polaków zza wschodniej granicy – jedyny taki projekt w kraju s. 172–180; Oni współtworzyli życie Wydziału [wywiady] s. 183–213.

Uniwersytet Warszawski

494. BARTNICKA Kalina: „Studium wolne” a zagadnienie kształcenia nauczycieli szkół średnich na Uniwersytecie Warszawskim w okresie II Rzeczypospolitej. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 86–111.

495. DOŚWIADCZENIE, praktyczność, nowoczesność. Dziesięć lat Instytutu Polonistyki Stosowanej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Pod red. Grzegorza P. Bąbiaka. Warszawa 2017 Nakł. Inst. Polonistyki Stosowanej Wydz. Polonistyki UW ss. 178, nlb. 14, il.

496. FEDOROWICZ Zygmunt, Feliksiak Stanisław: 150-lecie Gabinetu Zoologicznego w Warszawie (1818–1968). Red. Piotr Daszkiewicz [i in.]. Warszawa 2016 Muzeum i Inst. Zoologii PAN ss. XII, nlb. 2, 202, il. (Memorabilia Zoologica. Nowa Seria; 1/2016). Gabinet Zoologiczny przy Uniwersytecie Warszawskim.

497. GAWKOWSKI Robert: Historyczne związki wielkopolskiego Zagórowa i okolic z Uniwersytetem Warszawskim. *Polonia Maior Orientalis*. T. 4: 2017 s. 81–93.
Lata 1816–1939.

498. JACKIEWICZ Danuta: Uniwersytet Warszawski i fotografia 1839–1921. Ludzie, miejsca, wydarzenia. University of Warsaw and photography 1839–1921. People, places, events. Warszawa 2016 Wydawnictwa Uniw. Warszawskiego ss. 523, nlb. 1, il. (Monumenta Universitatis Varsoviensis 1816–2016).

Tekst równol. pol., ang.

Rec.: Gawkowski Robert, *Kronika Warszawy*. 2016 nr 2 s. 151–154.

499. SZANTIŁO Emilia: Tajna działalność Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1939–1945. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 148–161.

500. WOJNAR Irena: Zakład Teorii Wychowania Estetycznego na Uniwersytecie Warszawskim 1967–2007. Nadzieje, spełnienia, porażki. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 4 s. 17–40.

Uniwersytet Wileński

501. JURKOWSKI Roman: U źródeł Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie – początki Wydziału Teologicznego (1918–1920). *Echa Przeszłości*. [T.] 18: 2017 s. 233–248.

502. MIZIOŁEK Jerzy: The University of Warsaw. History and traditions. Warszawa 2017 Wydawnictwa Uniw. Warszawskiego ss. 432, il.

503. PRZENIOSŁO Małgorzata: Profesorowie wydziału prawa i nauk społecznych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*. R. 61: 2016 nr 2 s. 7–32.

504. PRZENIOSŁO M.: Profesorowie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939. *Wrocławskie Studia Wschodnie*. [T.] 20: 2016 s. 85–99.

505. PRZENIOSŁO M.: Władze Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939. *Przeгляд Historyczny*. T. 107: 2016 z. 4 s. 537–561.

506. PRZENIOSŁO M.: Wydział Lekarski Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939. *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*. T. 78: 2017 s. 283–316.

507. SUPRUNIUK Anna, Supruniuk Mirosław A.: Archiwum Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (1919–1939/42). Historia, stan i perspektywy badawcze. *Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi*. T. spec.: 2017 s. 147–169.

508. WALCZYK Leszek: Katedra Chrześcijańskich Nauk Społecznych na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Świętokrzyskie *Studia Archiwalno-Historyczne*. T. 5: 2016 s. 175–190.

Uniwersytet Wrocławski

509. DOLATA Tomasz: Dziekani Wydziału Prawa Uniwersytetu we Wrocławiu w latach 1811–1911. *Acta Universitatis Wratislaviensis*. Prawo. [T.] 321: *Studia historycznoprawne*: 2016 s. 159–171.

510. JASIŃSKA Kamilla: Skąd do Wrocławia? Drogi dotarcia pierwszych pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego w świetle dokumentów Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego i Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. [W:] *Bolesławianie – nie przybyli znikąd. Wokół krajobrazu osadniczego Dolnego Śląska*. Red. nauk. Anna Bober-Tubaj, Joanna Nowosielska-Sobel, Grzegorz Strauchold. Bolesławiec 2016 s. 148–160.

511. KOZŁOWSKI Stefan Karol: *Alma Matris Varsoviensis. Studium praehistoricum MCMVII–MCMLXIII*. Warszawa 2016 Wydaw. Nauk. Uniw. Kardynała Stefana Wyszyńskiego ss. 206, il.

512. PISARSKI Grzegorz: Dzierżoniowscy studenci Uniwersytetu Wrocławskiego 1829–1879. *Rocznik Dzierżoniowski*. T. 25: 2015 [dr.:] 2016 s. 30–40.

513. PISARSKI G.: Studenci Uniwersytetu Wrocławskiego z Pieszyc i ich okolic w latach 1829–1921. *Rocznik Dzierżoniowski*. T. 25: 2015 [dr.:] 2016 s. 41–58.

514. PISARSKI G.: Sycowscy studenci Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1829–1921. *Miscellanea Oleśnickie*. [R. 2:] 2016 nr 1/2 s. 61–79.

Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Łączności

515. JEŻ Jan Stanisław: Edukacja w zegrzyńskiej podchorążówce. *Rocznik Legionowski*. T. 10: 2017 s. 237–249.
Wspomnienia z lat 1965–1968.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny

516. JUBILEUSZ sześćdziesięciopięciolecia] 65-lecia Wydziału Nauk o Żywności i Rybactwa oraz 50-lecia Wydziału na ziemi szczecińskiej. Zespół red. Mikołaj Protasowicki [i in.]. Szczecin

2016 Wydaw. Uczelnianie Zachodniopomorskiego Uniw. Technologicznego s. 219, il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM). Zachodniopomorski Uniw. Technologiczny w Szczecinie.

IV. BIOGRAFIE

1. Zbiory życiorysów

517. JARUSZEWSKI Kazimierz: Sławni i mniej znani. Sylwetki wychowanków Królewskiego Katolickiego Gimnazjum w Chojnicach (1815–1919). Chojnice 2015 Chojnickie Tow. Przyj. Nauk ss. 110, nlb. 2, il. (Biblioteka Chojnicka; t. 14).

518. KORZENIOWSKA Wiesława: Pozostały – ślad i pamięć. (Z życia i działalności trzech górnośląskich nauczycieli). *Cieszyński Almanach Pedagogiczny*. T. 4: 2015 s. 29–40.
Janusz Bernhard (1900–1998), Józef Bernhard (1896–1942), Ryszard Knosała (1907–1945).

519. PIÓREK Marian: Słownik nauczycieli członków i pracowników Związku Nauczycielstwa Polskiego: powiat kolbuszowski. Cz. 1. Kolbuszowa 2017 Miejs. i Pow. Bibl. Publ.; na zlec. Oddz. Sekcji Emerytów i Rencistów Zw. Nauczycielstwa Pol. ss. 202, il. Oddz. Sekcja Emerytów i Rencistów Zw. Nauczycielstwa Pol. w Kolbuszowej (Komisja Historyczna 1975–2016).
Dot. lat 1846–2009.

2. Poszczególne biografie

520. WAJSZCZYK Katarzyna: Wspomnienie o Profesor Teresie **Bauman** (1955–2017). *Ars Educandi*. T. 14: 2017.

521. GOŁĘBIEWSKI Grzegorz: Kazimierz **Betley** (1897–1919) – harcerz i oficer Wojska Polskiego. *Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego*. [T.] 8: 2016 s. 83–121.

522. MŁYNARCZUK Aldona: Emilia **Cyfrowicz** (1835–1923) – siostra Maria Emilia od Aniołów. Szkic do portretu niepokalanki, nauczycielki i autorki podręczników. *Studia Polonijne*. T. 38: 2017 s. 21–36.

523. RYMAR Dariusz: Władysława Jadwiga **Czechowska** (Siemaszko) ps. „Żbik” (1929–1999) powstaniec warszawski, gorzowska nauczycielka i poetka. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archivalny*. Nr 24: 2017 s. 387–426.

524. PORZUCEK-MIŚKIEWICZ Maria: Na szlaku wspomnień (prof. zw. dr h.c. Kazimierz **Denek** 1932–2016). *Rocznik Pedagogiczny*. T. 39: 2016 s. 281–288.

525. STINIA Maria: Od właścicielki szkoły do bohaterki skandalu, czyli Lwowska działalność Fanny **Dittner** [1868–1931]. *Rocznik Przemyski*. T. 53: 2017 z. 1 s. 49–60.

526. KULAS Jan: Józef **Dylkiewicz** (1906–1989) nauczyciel, poeta i kronikarz Tczewa. *Teki Kociewskie*. Z. 10: 2016 s. 185–213.

527. KIELTYK-Zaborowska Izabela: Profesor Stanisław **Frycie**, nauczyciel wielu pokoleń (1933–2013). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 202–210.

528. WOJTAS-CIBORSKA Elżbieta: Dzieło Józefa **Gościeja** [1932–2017] – marcinkowskiego profesora szkół średnich. *Polski Uniwersytet Ludowy*. R. 33: 2017 nr 1/2 s. 138–145.
529. MASSALSKI Adam: Mój Mistrz – profesor dr Jan **Hulewicz** (1907–1980). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 70–76.
530. ŻAK Katarzyna: Wspomnienie o Andrzeju **Idziku** (1962–2015), nauczycielu w I Liceum Ogólnokształcącym w Bolesławcu. *Rocznik Bolesławiecki*. T. 8: 2015 [dr.:] 2016 s. 147–149.
531. KALITA Stanisław, Zaniewicz Zdzisław: Edward **Klein** [1932–1994]. Pedagog, publicysta. Dukla-Krosno 2017 Krośnieńska Oficyna Wydawnicza ss. 115, il.
532. WIERZCHOŃ Michał: Józef **Kret** – człowiek i wychowawca (1896–1982). *Polski Uniwersytet Ludowy*. R. 33: 2017 nr 1/2 s. 72–78.
533. LICZMAŃSKA-MAŁEK Regina: Harcerski krzyż. Opowieść o moim ojcu. Gdańsk 2015 Chorągiew Gdańska ZHP im. Bohaterów Ziemi Gdańskiej ss. 94, il.
Alfons **Liczmański** (1904–1940).
534. ROMBLEWSKA Daria: Felicja **Łączkowska** (1860–1932) społeczniczka, działaczka na rzecz rozwoju oświatowego i kulturalnego Kalisza. *Dziedzictwo Kulturowe Miasta Kalisza i Regionu Południowej Wielkopolski*. T. 6: 2017 s. 105–114.
535. ŻEBROWSKA Edyta: Tadeusz **Lopuszański** [1874–1955] twórca i dyrektor Szkoły Rydzńskiej. *Biografistyka Pedagogiczna*. R. 2: 2017 nr 1 s. 100–111.
536. SAPIA-DREWNIAK Eleonora: Józef **Madeja** (1899–1975). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 191–201.
537. TALARCZYK Andrzej: In memoriam Anna **Makowska-Cieleń** (26 VII 1939 – 21 XII 2016). *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny*. Nr 24: 2017 s. 527–238.
538. NOWAKOWSKA Zofia: Wspomnienia i refleksje o życiu oświatowo-kulturalnym Janiny **Małaszczyczej** (1916–2005). *Forum Historyczno-Społeczne*. Nr 2: 2014 s. 45–66.
539. GRODZICKA Irena: Minuta ciszy... Wspomnienie o Janinie **Mieszkowskiej** [1944–2017]. *Bieżeńskie Zeszyty Historyczne*. Nr 31: 2017 s. 255–257.
Nauczycielka matematyki.
540. TWARDOWSKI Andrzej: Wspomnienie o profesor Irenie **Obuchowskiej** (1932–2016). *Rocznik Pedagogiczny*. T. 39: 2016 s. 289–292.
541. KLIMIUK Marian: Kazimierz **Orzażewski** [1903–1990] kierownik szkoły w Józefowie. *Rocznik Józefowski*. T. 2: 2016 s. 175–177.
542. WALEWANDER Edward: Ks. Wincenty **Pieńkowski** (1786–1863). Biskup lubelski, propagator szkolnictwa. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 1/2 s. 181–190.
543. HENRYK **Raabe** 1882–1951. Pierwszy rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Red. nauk. Mirosław Szumiło, Janusz Wrona, Zbigniew Zaporowski. Lublin 2017 Wydaw. UMCS ss. 200, il.
544. GIŻKA Ewelina: Nauczyciel i przyjaciel. O działalności wychowawczej Józefa Kalinowskiego. Społeczeństwo i Rodzina. *Stalowowlskie Studia KUL*. 2016 nr 4 s. 121–139.
Św. **Rafał Kalinowski** (1835–1907).

545. KULKA Bronisława: O Marii **Rolskiej** [1922–2012] biograficznie i wspomnieniowo. *Ziemia Częstochowska*. T. 43: 2017 s. 317–334.
546. BOGUSZEWSKA Anna: Władysław **Skoczylas** (1883–1934) – wybitny nauczyciel kształcenia artystycznego. *Cieszyński Almanach Pedagogiczny*. T. 4: 2015 s. 111–120.
547. DĄBROWSKI Roman: Między Gimnazjum Wołyńskim a Uniwersytetem Wileńskim. Euzebiusz **Słowacki** [1773–1814] jako nauczyciel i wykładowca. *Wiek Oświecenia*. [T.] 33: 2017 s. 87–120.
Lata 1806–1814.
548. NALASKOWSKI Stanisław: Epizod z zawodowej biografii Kazimierza **Sośnickiego** [1883–1976]. *Studia z Teorii Wychowania*. T. 8: 2017 nr 2 s. 113–116.
549. MUSZCZYŃSKA Agnieszka: Nieodkryte karty z życia Jadwigi **Szczawińskiej** [1863–1910]. *Biografistyka Pedagogiczna*. R. 2: 2017 nr 1 s. 83–97.
550. WOLSKA Krystyna: Stanisława **Szypuła** [1892–1984] – kierowniczka szkoły. *Notatnik Janowiecki*. Nr 19/20: 2013/2016 [dr.:] 2016 s. 225–232.
Uzup.: Czaplńska-Knabe Maria: Pani Stasia, Stasiénka, pani Kierowniczka. [Z listu do K. Wolskiej]. *Tamże* s. 221–224.
551. GUMUŁA Teresa: Profesor Marian **Walczak** – redaktor naczelny „Przeglądu Historyczno-Oświatowego” w latach 1988–2016. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 77–87.
552. MALKO Wanda: Ludwik **Wawrzynowicz** (1870–1957) – kompozytor, publicysta, pedagog, założyciel Szkoły Muzycznej w Częstochowie. *Ziemia Częstochowska*. T. 43: 2017 s. 125–165.
553. PERZYCKA Elżbieta, Olszewski Włodzimierz: Profesor Kazimierz **Wenta** [1937–2017] – nauczyciel, naukowiec, mentor i przyjaciel. *Pedagogika Szkoły Wyższej*. T. 2: 2017 s. 7–11.
554. MALATA Piotr: Inspektor Jan **Widlarz** (1858–1936), pedagog i społecznik. *Gronie*. Nr 17: 2017 s. 133–138.
555. KRUTAK Jarosław: Stefania **Wojtyła** [1891–1962] – nieznana historia krewnej papieża. *Wadoviana*. Nr 19: 2016 s. 99–111.
Nauczycielka.
556. DĄBROWSKA Joanna E.: Profesor Ryszard **Wroczyński** [1909–1987] – w trzydziestą rocznicę śmierci. *Rozprawy z Dziejów Oświaty*. T. 54: 2017 s. 27–37.

V. DZIEJE OŚWIATY POZASZKOLNEJ

1. Oświata dorosłych

557. RZEPKA Magdalena: Powszechno Wykłady Uniwersyteckie jako forma pracy Uniwersytetu Warszawskiego na rzecz oświaty dorosłych w okresie II Rzeczypospolitej. *Kwartalnik Pedagogiczny*. R. 62: 2017 nr 3 s. 112–130.

558. SITEK Władysław: Nauczyciele szkoły naftowej w Krośnie w latach 1945–2017. Krosno 2017 Państw. Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Pigionia ss. 504, il.

Słownik biograficzny.

559. UNIWERSYTETY ludowe – pomiędzy starymi a nowymi wyzwaniem. Red. nauk. Tomasz Maliszewski, Małgorzata Rosalska. Toruń 2016 Adam Marszałek ss. 408, il. Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy; Uniwersytet Gdański; UAM w Poznaniu. (Szkoła, Państwo, Społeczeństwo; t. 5).

Treść: Maliszewski Tomasz, Rosalska Małgorzata: Wstęp s. 7–12; Aleksander Tadeusz: Uniwersytety ludowe następstwem ruchu przebudowy społeczno-gospodarczej wsi s. 15–28; Jamrozek Wiesław: Uniwersytety ludowe w kształceniu pozaszkolnym młodzieży wiejskiej Polski międzywojennej s. 29–40; Pierścieniak Krzysztof: Model uczenia się w Uniwersytecie Ludowym. Od praktyki do teorii s. 41–75; Maliszewski Tomasz: Miejsce katolickich uniwersytetów ludowych w edukacji mieszkańców polskiej wsi w dwudziestolecium międzywojennym s. 79–95; Machura Zdzisław: Ks. Jan Zieja [1897–1991] i jego działalność edukacyjna na Pomorzu Środkowym s. 96–113; Mierzwa Janusz, Truskowska Joanna: Ludowy Uniwersytet Katolicki Archidiecezji Przemyskiej (LUK AP – 2000–2003). Studium przypadku s. 114–136; Jaworska Agnieszka: Katolickie uniwersytety ludowe w Polsce w latach 90. XX wieku i początkach XXI wieku s. 137–146; Rosalska Małgorzata: Dynamika rozwoju katolickich uniwersytetów ludowych w III Rzeczypospolitej s. 147–164; Kowzan Piotr: Światopogląd [Mikołaja] Grundtviga w świetle polskich tłumaczeń jego pism – implikacje dla ruchu uniwersytetów ludowych s. 167–190; Turowski Lucjan: Wychowanie estetyczne w ujęciu teoretycznym i w doświadczeniu Zofii Solarzowej s. 191–206; Błaszczak Iwona: Uniwersytety ludowe w koncepcji pedagogicznej Feliksa Popławskiego s. 207–234; Radziszewska Maria: Uniwersytety ludowe na Warmii i Mazurach w PRL s. 235–269; Skicki Janusz: Od Uniwersytetu Wiejskiego Ziemi Krakowskiej do Centrum Kultury Wsi Polskiej im. Wincentego Witosa w Wierchosławicach s. 270–297; Kaczor-Jędrzycka Zofia: Perspektywy uniwersytetów ludowych w XXI wieku. Szanse i zagrożenia s. 298–310; Sapia-Drewniak Eleonora: Czasopismo „Oświata Dorosłych” jako źródło do dziejów uniwersytetów ludowych s. 313–325; Wnęk Jan: Popularyzacja działalności polskich uniwersytetów ludowych w latach 1921–1939 s. 326–343; Gumuła Teresa: Wiejskie Uniwersytety Ludowe na łamach miesięcznika „Praca Oświatowa” w latach 1935–1939 s. 344–362; Obracht-Prondzyński Cezary: Dziedzictwo kulturowe polskiej wsi – konteksty edukacyjne. Casus Pomorze s. 365–379; Śpica Paweł: Działalność hufców wiejskich Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” w powiecie starogardzkim w latach 1948–1985 s. 380–396; Byczkowski Marek: Posłowie: Kilka refleksji o (Kaszubskim) Uniwersytecie Ludowym z perspektywy ponad trzech dekad osobistych doświadczeń s. 397–408.

2. Biblioteki

560. ANDRYSIAK Ewa, Walczak Krzysztof: Rosyjskie księgozbiory kaliskich gimnazjów jako przykład kolekcji Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. *Roczniki Biblioteczne*. R. 61: 2017 s. 179–189.

561. GRABOWSKA Małgorzata: Praca w bibliotece szkolnej Zespołu Szkół w Urszulinie. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej*. R. 67: 2017 s. 405–410.

562. TRUSZCZYŃSKA Marta, Walska-Golowska Anna: Edukacyjna rola Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Krakowie. *Rocznik Biblioteki Kraków*. R. 1: 2017 s. 269–285.

VI. DZIEJE RUCHU NAUCZYCIELSKIEGO

1. Opracowania ogólne

563. BOGUS Marzena: W drodze do społeczeństwa obywatelskiego – rola związków nauczycielskich na Śląsku Austriackim w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku. *Wiek Stary i Nowy*. T. 11 (16): 2016 s. 96–113.

564. GOŁDYŃ Piotr: Konkurs na odznakę Związku Nauczycielstwa Polskiego (1932 rok). *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 122–135.

565. GOŁĘBIEWSKI Jacek: Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskiego z Granicą 1991–2016. Lublin 2017 Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II ss. 195, nlb. 47, tabl. 18, il. Tow. Nauk. KUL Jana Pawła II. (Źródła i Monografie).

566. HANDKE Waldemar: „Solidarność” nauczycielska w województwie leszczyńskim 1980–1990. Leszno 2015 Inst. im. gen. Stefana „Grota” Roweckiego ss. 111. (Biblioteka „Grota”; t. 56).

567. [PIĘĆDZIESIĘCIOPIĘCIOLECIE] 55-lecie Sekcji Emerytów i Rencistów przy Oddziale Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kutnie. Oprac. Krystyna Dolat, Małgorzata Sieradzon. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne*. T. 20: 2016 s. 379–388.
Kalendarium za l. 1961–2016.

568. RYŚ Jan: Oblicze społeczne i ideowe galicyjskich organizacji nauczycielskich z początku XX wieku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. R. 60: 2017 nr 3/4 s. 105–121.
Właściwie na przełomie XIX i XX w. (do 1914 r.).

569. SIKORA Dariusz: Przyczynek do dziejów Związku Nauczycielstwa Polskiego w powiecie bialskim w latach 1919–1939. *Rocznik Białkopodlaski*. T. 25: 2017 s. 65–92.

570. STINIA Maria: Koło Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych w Stanisławowie w latach 1885–1914 w świetle „Muzeum”. [W:] *Amor patriae nostra lex. Oblicza polskiej niepodległości w literaturze dokumentu osobistego, dydaktyce i edukacji historycznej*. Pod red. Anny Gołębiewskiej. Opole 2017 s. 453–459.

571. ŚLIWIAK Katarzyna: Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskiego w Iranie w latach 1943–1945. *Studia z Historii Społeczno-Gospodarczej XIX i XX Wieku*. T. 18: 2017 s. 119–126.

572. WOJTYNKA Anna, Zimna Aldona: I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Życie codzienne nauczycieli w XIX i XX wieku. Związki i organizacje nauczycielskie”. Kalisz, 18–19 kwietnia 2016 r. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Nr 16: 2016 s. 255–260.

2. Pamiętniki nauczycieli

573. KOZŁOWSKI Bolesław Jerzy: Rzeka wspomnień czyli Sumowanie. Zambrów 2016 Bolesław Jerzy Kozłowski ss. 348, tabl. 2, il.

Wspomnienia autora (ur. 1939) z wojennego i powojennego dzieciństwa w Lipsku, studiów polonistycznych na UMCS w Lublinie, pracy nauczyciela w Zambrowie.

VII. ORGANIZACJE MŁODZIEŻOWE

1. Harcerstwo

574. ADAMCZYK Błażej: Tropem Harcerskiego Kręgu Seniora „Skaut” w Radlinie. 1986 w służbie ojczyzny 2016. Radlin 2017 [Radlińskie Tow. Kulturalne] ss. 91, nlb. 9, il. Lata 1986–2016.

575. BADEN-POWELL Robert: Podręcznik skauta. Książka dla młodych harcerzy. Według dzieła Baden Powella streściła M.G. [Maria Arct-Gołczewska]. Kraków 2017 Impuls ss. 141, nlb. 3, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1914.

576. BIAŁKOWSKI Bogdan: Na słowie harcerza można polegać. Gawęda. Kraków 2017 Impuls ss. 17, nlb. 7. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Lublin 1919.

577. BORUDZKA Wanda: Ideologia harcerska a małżeństwo współczesne. Kraków 2017 Impuls ss. 24, nlb. 12. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Wilno 1924.

578. DRĄG Kaja: Przewodnik po „Zbiorze akt 1939–1945” oraz „Zbiorze spuścizn” z zasobu archiwum Muzeum Harcerstwa w Warszawie. T. 2. [Oprac.] Kaja Drąg; współpr. Halina Jankowska, Julia Tazbir, Rafał Toczek, Katarzyna K. Traczyk. Warszawa 2017 Muzeum Harcerstwa; Continuum ss. 199.

579. DRĄG K.: Przewodnik po zbiorach „Zespół 1911–1939” oraz „Zespół wspomnień i historii lokalnych” z zasobu archiwum Muzeum Harcerstwa w Warszawie. [Oprac.] Kaja Drąg; współpr. Julia Tazbir, Katarzyna K. Traczyk, Rafał Toczek. Warszawa 2016 Muzeum Harcerstwa; Continuum ss. 136.

580. GAJDKA Krzysztof: Sprawozdanie z konferencji „Oblicza prasy harcerskiej i Skautowej” (Sosnowiec, 2 grudnia 2015 r.). *Rocznik Historii Prasy Polskiej*. Vol. 19: 2016 no 1 s. 149–153.

581. GŁOWACKI Waldemar Józef: „Błękitna 16”. 16. Drużyna Harcerska im. Hanki Sawickiej. Z dziejów legionowskiego harcerstwa 1953–1976. Legionowo 2017 Muzeum Hist. ss. 126, nlb. 2, il.

582. GRODECKA Ewa: Pierwsze ćwierćwiecze harcerstwa żeńskiego. Materiały do historii. Cz. 2: Służba wojenna I. Kraków 2016 Impuls ss. 220, nlb. 4, il. ZHP. (Przywrócić Pamięć).
Toż. Cz. 3: Służba wojenna II. Kraków 2016 ss. 212, nlb. 4, il.
Podst. ed.: Warszawa 1938.
Cz. 1. 2015.

583. HISTORIA harcerstwa w SP nr 1 im. Marynarki Wojennej RP. Red. Przemysław Chabros [i in.]. Kraków 2016 Ridero ss. 1005, il. III Szczep Harcerski „Słowianie” ZHR im. Zawiszy Czarnego. W Świnoujściu w l. 1946–2016.

584. HUFIEC Hellmanna. Warszawskie harcerstwo w Aninie, Wawrze i Międzyzlesiu w latach 1957–1961. Red. prowadzący Wojciech Makowski; współaut. Jacek Drewnowski [i in.]. Warszawa 2017 Bel Studio s. 247, il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM).
Księga pamiątkowa dedykowana Jerzemu Hellmannowi (1913–1987).

585. IWANIEC Małgorzata: Harcerstwo w Dęblinie i okolicy. Dęblin 2016 Tow. Przyj. Dębli-
na ss. nlb. 4, 254, il. Tow. Przyj. Dębli-
na. XX w.
586. JĘDRASZYK Joanna, Skiba Katarzyna: Wpływ organizacji harcerskich na kształtowanie
systemów wartości ich członków na przykładzie 10 Drużyny Harcerskiej „Włóczykije” im. T. Łopus-
zańskiego w Dąbczu. Kraków 2016 Ridero ss. 128, il., mapa.
Lata 1988–2016.
587. KADELA Agnieszka, Polan Dorota: Historia 130 Drużyny Starszoharcerskiej „Stu trzy-
dziestu z Mucharza” im. Księcia Józefa Poniatowskiego. *Rocznik Babiogórski*. T. 17: 2016 s. 55–61.
Lata 1946–2016.
588. KAMIŃSKI Aleksander: Harcerstwo żywe i radosne. (Felietony harcerskie z tygodnika
„Iskry” z lat 1929–1933). Kraków 2017 Impuls ss. 224, il. (Przywrócić Pamięć).
589. KAMIŃSKI A.: Niech nas uczy historia. (Felietony harcerskie z tygodnika „Iskry” z lat
1928–1935. Kraków 2017 Impuls ss. 196, il. (Przywrócić Pamięć).
590. KAMIŃSKI A.: Wstępuję do harcerstwa. (Felietony harcerskie z tygodnika „Iskry” z lat
1928–1929). Kraków 2017 Impuls ss. 254, il. (Przywrócić Pamięć).
591. KLESSA Wojciech: Harcerskie ścieżki. Barcin-Inowrocław 2016 Nakł. aut.; Totem
ss. 111, il. 1 Wodna Drużyna Harcerska im. Adama Mickiewicza w Barcinie w l. 1945–2016.
592. KORPAŁA Józef: Ideowość dzisiejszej młodzieży akademickiej a Starsze Harcerstwo.
Kraków 2016 Impuls ss. 38, nlb. 6, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Kraków 1927.
593. KSZTAŁCENIE starszoznaczy harcerki. Oprac. Wydz. Kształcenia Starszoznaczy Gł. Kwatery
Harcerki. Kraków 2016 Impuls ss. 113, nlb. 7, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1936.
594. KSZTAŁCENIE zastępowych 1936. Regulamin starszoharcerski 1938. Kraków 2017 Im-
puls ss. 25, nlb. 5. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1938.
595. KUROWSKA Katarzyna: Tradycja w mundur ubrana. *Zeszyty Wiejskie*. [Z.] 22: 2016
s. 277–291.
Mundur harcerski, XX w.
596. KUTA Stefan: Rozważania harcerskie w dziesięciu gawędach. Kraków 2016 Impuls
ss. 95, nlb. 5, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Wilno-Kraków 1920.
597. LUTOSŁAWSKI Kazimierz (pseud. Jan Zawada): Jak prowadzić pracę skautową. Wska-
zówki dla instruktorów skautowych oraz program pracy skautowej. (Zastosowanie do potrzeb mło-
dzieży szkolnej). Kraków 2016 Impuls ss. 136, nlb. 8, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Kraków 1913.
598. [MARCINIAK Józefa]: Organizacja harcerki na służbie w II Rzeczypospolitej. Wybrała
i oprac. Józefa Marciniak Tuchów 2016 Poligrafia Redemptorystów ss. 263, il.

599. [MARESZ Tadeusz]: Letnie obozy i kolonie harcerskie. Instrukcja obowiązująca. W opracowaniu Tadeusza Maresza. Kraków 2017 Impuls ss. 81, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1930.
600. MARSZAŁEK Katarzyna: Przegląd prac naukowych i popularno-naukowych osób ze stopniem doktora habilitowanego z tematyki dotyczącej organizacji harcerskich w latach 1969–2016. Cz. 3. *Studia z Teorii Wychowania*. T. 8: 2017 s. 125–146.
601. MYSŁAKOWSKI Piotr: Moja Trzynastka. Wspomnienia na stulecie Czarnej Trzynastki Krakowskiej. Warszawa 2017 Fund. Czarnej Trzynastki Krakowskiej ss. 275, il.
Dzieje szczeplu harcerskiego „Czarna Trzynastka Krakowska” im. Zawiszy Czarnego w Krakowie w l. 1913–2013.
602. OBAŁA Ewa: Jednodniówka Jubileuszowa Harcerstwa Ziemi Kaliskiej „Straż nad Prośną” 1917–1937 i jej miejsce wśród periodyków harcerskich Kalisza pierwszej połowy XX wieku. [W:] Region i książka. Szkice z dziejów książki regionalnej. Pod red. Ewy Andrysiak, Elżbiety Steczek-Czerniawskiej. Kalisz 2016 s. 247–257.
603. OCALIĆ od zapomnienia. Historia harcerstwa w Rydułtowach. Praca zbiorowa. Pod red. Ryszarda F. Zawisza. Rydułtowy 2016 Stow. Ruchu Harcerskiego „Czuwaj”. Krąg Terenowy Rydułtowy ss. nlb. 8, 451, il.
Współwyd.: Nasze rocznice – kronika drużyn harcerzy hufca rydułtowskiego za lata 1923–1934. Lata 1923–2013.
604. OLBRYCHT Katarzyna: Ruch zuchowy Aleksandra Kamińskiego. Wymiar pedagogiczny. *Polska Myśl Pedagogiczna*. Nr 3: 2017 s. 13–29.
605. PAWELEK Alojzy: Gawędy instruktorskie. Zbiór tematów przeznaczonych dla starszej młodzieży harcerskiej i kierowników. Kraków 2016 Impuls ss. 118, nlb. 8. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Poznań 1920.
606. PILARCZYK Zbigniew: Społeczno-polityczne przesłanki powstania ruchu skautowego w Wielkopolsce na początku XX wieku. *Kronika Wielkopolski*. 2016 nr 3 s. 17–32.
Do 1919 r.
607. PŁOCICA Edward: Jarosławski Hufiec Harcerzy. Zarys historii w latach 1911–1949. Oprac. red. Małgorzata Kuźniar. Rzeszów 2017 Edytorial ss. 211, il.
Hufiec ZHP im. Czesławy „Baśki” Puzon.
608. POD ZNAKIEM harcerskim. Stanisław Szumski [1895–1915]. Harcerz – legionista. Przeobraził na podst. książki Bolesława Pochmarskiego pt. „Nowe pokolenie” i wyd. Jan Szumski. Kraków 2016 Impuls ss. 67, nlb. 13, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Lwów-Warszawa 1935.
609. ROCZNIK harcerski. Zawiera zbiór przepisów obowiązujących w Związku Harcerstwa Polskiego. Red. Stanisław Sedlaczek. Kraków 2016 Impuls ss. XXVIII, 391, nlb. 13, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1928.
610. RUDZIŃSKA Anna: Gostyńskie harcerstwo w latach 1915–1939. *Rocznik Gostyński*. T. 1: 2014 s. 89–106.

611. SEDLACZEK Stanisław: Gawędy o prawie harcerskim. 1: Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy. Współpr. wyd. Marian Miszczuk. Kraków 2016 Impuls ss. 45, nlb. 7, il. (Przywrócić Pamięć).

Toż. 3: Harcerz służy Bogu. Kraków 2016 ss. 73, nlb. 3, il.

Podst. ed.: Warszawa 1932.

612. SEDLACZEK S.: Gawędy o prawie harcerskim. [2:] Harcerz nie pije napojów alkoholowych. Współpr. wyd. Marian Miszczuk. Kraków 2017 Impuls ss. 114, nlb. 2, il. (Przywrócić Pamięć).

Podst. ed.: Warszawa 1932.

613. [SEDLACZEK S.]: Przeglądy i pokazy harcerskie. Musztra harcerska z 60 rysunkami w tekście. Wg Andrzeja Małkowskiego i in. oprac. Stanisław Sedlaczek Kraków 2016 Impuls ss. 110, nlb. 6, il. (Przywrócić Pamięć).

Podst. ed.: Poznań 1931.

614. SEWERYN Stanisław: Harcerstwo a wychowanie obywatelsko-państwowe. Kraków 2017 Impuls ss. 34, nlb. 6, il. (Przywrócić Pamięć).

Podst. ed.: Łódź 1931.

615. SOSNOWSKI Józef [Marian]: Polska w wychowaniu harcerskim. Kraków 2016 Impuls ss. 159, nlb. 5, il. (Przywrócić Pamięć).

Współwyd.: Miszczuk Marian: Józef Marian Sosnowski (1904–1975).

Podst. ed.: Warszawa 1934.

616. SOSNOWSKI J. M.: Wytyczne programowe pracy zastępów chłopców starszych. Kraków 2016 Impuls ss. 135, nlb. 4, il. (Przywrócić Pamięć).

Współwyd.: Miszczuk Marian: Józef Marian Sosnowski (1904–1975).

Podst. ed.: Warszawa 1936.

617. SZCZECINA Dariusz, Ruta Grzegorz, Marchlewicz Przemysław: Drużyna ze sztandarem. Sopot 2017 ZHP. Chorągiew Gdańska. Hufiec im. Marynarki Wojennej ss. 72, il. (Biblioteczka Stulecia Sopockiego Harcerstwa).

Hufiec Sopot w l. 1840–2017.

618. [SZEŚĆDZIESIĄT] 60 lat 8. Drużyny Harcerzy „Czerwone Maki” im. Bohaterów Monte Cassino w Skawinie 1957–2017. Red. Justyna Myszor, Karolina Opatowicz. Skawina 2017 Urząd Miasta i Gminy; MBP ss. 109, nlb. 3, il. + 2 dyski optyczne (DVD).

Tekst równol. pol., ang.

619. SZTYLKA Robert: Kalendarium legionowskiego harcerstwa. *Rocznik Legionowski*. T. 10: 2017 s. 123–138.

Lata 1925–2016.

620. [ŚLIWIŃSKI Walerian Jeremi]: Młodzik. (Zakres wiadomości wymaganych na stopień młodzika). Zebrał i oprac. Walerjan Jeremi Śliwiński. Kraków 2017 Impuls ss. 192, nlb. 2, il. (Przywrócić Pamięć).

Podst. ed.: Równe 1936.

621. TODORSKI Zbigniew: Zarys dziejów harcerstwa w Kotuniu 1933–2015. Kotuń 2016 Urząd Gm. ss. 180, il.

622. TWORKOWSKA[-SZYMAŃSKA] Janina: Równajmy krok. O współpracy z Ruchem Harcerskim Nauczycielstwa i Rodziców. Kraków 2016 Impuls ss. 137, nlb. 7, il. (Przywrócić Pamięć).

Podst. ed.: Warszawa 1931.

623. USARZ Franciszek Marian: *Metodyka ćwiczeń polowych. Z wykładów na kursie instruktorskim w Smolnicy 1925 r.* Kraków 2017 Impuls ss. 123, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1937.
Współwyd.: Miszczuk Marian: Franciszek Marian Usarz [1895–1954].
624. WOJTYCZA Janusz: *Hufiec Kraków-Nowa Huta w latach 1957–1989.* Kraków 2017 Komisja Hist. Krakowskiej Chorągwi ZHP ss. 282, tabl. 16.
625. WOLAŃCZYK Marian: *Dom, szkoła, skauting. (Trójkąt wychowawczy).* Kraków 2017 Impuls ss. 18, nlb. 18. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Lwów 1919.
626. WSKAZÓWKI higieniczne dla wycieczek. Oprac. przez Sekcję Lekarską Z. O. Krakowskiego. Kraków 2016 Impuls ss. 14, nlb. 22, il. Naczelnictwo ZHP. Gł. Kwaterna Męska. (Przywrócić Pamięć).
Współwyd.: Harcerska wyprawa obozowa. Oprac. Tadeusz Maresz.
Podst. ed.: Warszawa 1929.
627. WYBÓR źródeł do dziejów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej. Wybór i oprac. Katarzyna Marszałek. Kraków 2017 Oficyna Wydawnicza Impuls.
T. 1: *Utworzenie i rozwój Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (1989–1999)* ss. 698.
T. 2: *Rozwój Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (2001–2016)* ss. 502, il.
628. ZASADY skautowego ruchu żeńskiego. Kraków 2017 Impuls ss. 94, il. (Przywrócić Pamięć).
Podst. ed.: Warszawa 1937.

2. Inne

629. DOWGIAŁO Karol: *Zespół Korporacja Akademicka Konwent Polonia w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego. Uwagi.* *Teki Archiwalne.* T. 12: 2017 s. 259–290.
Działała na Uniwersyteckie w Dornpacie.
630. DYBICZ Paweł: *Agonia ZMP. Ruch młodzieżowy 1956–1957.* [W:] *Przełom Października '56.* Pod red. Pawła Dybicza i Grzegorza Sołtysiaka. Warszawa 2016 s. 163–180.
631. DZIUROK Adam: „Nie wychowujemy młodych, aby zrobić z nich mnichów”. Związek Młodzieży Polskiej w województwie śląskim/katowickim wobec religii. *CzasyPismo.* 2017 nr 2 s. 53–58.
W l. 1945–1953.
632. JANOWSKI Włodzimierz: *Związek Młodzieży Socjalistycznej – między negacją systemu rzeźnictwem interesów młodzieży.* [W:] *Przełom Października '56.* Pod red. Pawła Dybicza i Grzegorza Sołtysiaka. Warszawa 2016 s. 225–238.
633. JODKOWSKI Marek: *Akademicki Związek św. Bonifacego w Braniewie w drugiej połowie XIX wieku.* *Studia Warmińskie.* [T.] 54: 2017 s. 329–347.
634. KURPIERZ Tomasz: *Piętnaście miesięcy wolności (1980–1981) – w relacjach członków Niezależnego Zrzeszenia Studentów.* *CzasyPismo.* 2017 nr 2 s. 104–114.
W województwie katowickim.

635. MIECZKOWSKI Robert: Patriotyczna młodzież Zjednoczonego Stronnictwa Narodowego oraz Związku Walczącej Polski represjonowana przez władze stalinowskie – Młodociani Więźniowie Polityczni Łagru Jaworzno. *Łódzkie Studia Teologiczne*. R. 25: 2016 nr 3 s. 61–75.
636. PATELSKI Mariusz: Koło Akademików Opolan w Poznaniu 1946–1950. [W:] *Amor patriae nostra lex. Oblicza polskiej niepodległości w literaturze dokumentu osobistego, dydaktyce i edukacji historycznej*. Pod red. Anny Gołębiowskiej. Opole 2017 s. 605–625.
637. PLUSKIEWICZ Wojciech: Niezależne Zrzeszenie Studentów w Śląskiej Akademii Medycznej. Wspomnienie. *CzasyPismo*. 2017 nr 1 s. 72–77.
Lata 1980–1981.
638. REJMAN Aneta: Działalność organizacji młodzieżowych w Polsce w zakresie wychowania fizycznego i sportu przed rokiem 1957 – zarys problematyki. [W:] *Wierny sprawie kultury fizycznej. W hołdzie profesorowi Kazimierzowi Obodyńskiemu (1941–2015)*. Red. nauk. Andrzej Nowakowski, Aneta Rejman. Rzeszów 2016 s. 317–330.
639. RĘDZIŃSKI Kazimierz: Żydowskie studenckie Towarzystwo Rygorozantów we Lwowie (1868–1914). *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza. Pedagogika*. T. 26: 2017 nr 2 s. 261–281.
640. RUDZIK Konrad: Członkowie Komunistycznego Związku Młodzieży Polski (1922–1938). [W:] *Historia i tradycje ruchu ludowego*. T. 2: Oświata, prasa, sport, historia. Red. nauk. Janusz Gmitruk, Arkadiusz Indraszczyk. Warszawa-Kielce 2016 s. 421–427.
641. RUSIK Konrad: Komunistyczny Związek Młodzieży Polskiej wobec wsi w II Rzeczypospolitej. [W:] *Państwo, demokracja, chłop*. Studia z historii społeczno-politycznej Polski (XVII–XX w.). Pod red. Stefana Józefa Pastuszki i Joanny Szejnabis-Zdyb. Warszawa-Kielce-Pułtusk-Kraków 2016 s. 707–712.
642. TRYNKOWSKI Jan: Naturwissenschaftliche Gesellschaft (1888–1906) fikcyjna organizacja polskich studentów w Dorpacie. *Miscellanea Historico-Archivistica*. T. 24: 2017 s. 25–33.
Lata 1888–1906.
643. WAINGERTNER Przemysław: Konspiracja trzech pokoleń. Związek Młodzieży Polskiej „Zet” i ruch zetowy (1886–1996). Łódź 2017 Wydaw. UŁ ss. 631, nlb. 4.
644. WOJCIECHOWSKI Maciej, Krawczyk Jarosław A.: O powrót na legalną scenę polityczną. Niezależne Zrzeszenie Studentów na Uniwersytecie Śląskim w latach 1988–1989. *CzasyPismo*. 2017 nr 2 s. 115–122.